

14 JUNI 1994

## **Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lidstaten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds.**

Inwerkingtreding : onbepaald (ART. (108))

### **Art. 1.**

Er wordt een partnerschap tot stand gebracht tussen de Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds. Dit partnerschap heeft ten doel :

- een passend kader voor de politieke dialoog tussen de Partijen tot stand te brengen met het oog op de bevordering van nauwe politieke betrekkingen;
- handel en investeringen en harmonische economische betrekkingen tussen de Partijen te bevorderen en aldus hun duurzame ontwikkeling te stimuleren;
- de grondslag te leggen voor economische, sociale, financiële, civiele wetenschappelijke en technologische alsmede culturele samenwerking die voor beide Partijen voordeel oplevert;- de inspanningen van Oekraïne om haar democratie te consolideren, haar economie te ontwikkelen en de overgang naar een markteconomie te voltooien, te ondersteunen.

-

### **TITEL I. - Algemene beginselen.**

#### **Art. 2.**

De eerbiediging van de democratische beginselen en de mensenrechten, inzonderheid als vastgelegd in de Slotakte van Helsinki en het Handvest van Parijs voor een Nieuw Europa, alsmede de beginselen van de markteconomie, waaronder de beginselen die zijn opgenomen in de documenten van de CVSE-Conferentie van Bonn, vormen de grondslag van het binnenlands en buitenlands beleid van de Partijen en zijn een essentieel onderdeel van het partnerschap en van deze Overeenkomst.

#### **Art. 3.**

De Partijen zijn van oordeel dat het van wezenlijk belang is voor de toekomstige welvaart en stabiliteit van het gebied van de voormalige Sovjet-Unie, dat de nieuwe onafhankelijke staten die als gevolg van de ontbinding van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken zijn ontstaan (hierna "Onafhankelijke Staten" te noemen), de onderlinge samenwerking in stand houden en ontwikkelen overeenkomstig de beginselen van de Slotakte van Helsinki en het Volkenrecht en in een geest van goede nabuurschap, en alles in het werk stellen om dit proces te stimuleren.

De Partijen menen in het licht van het bovenstaande, dat bij de ontwikkeling van hun betrekkingen terdege rekening moet worden gehouden met de wens van Oekraïne om samenwerkingsrelaties met andere Onafhankelijke Staten te onderhouden.

#### **Art. 4.**

De Partijen verbinden zich ertoe, met name wanneer Oekraïne verder gevorderd zal zijn in het economisch hervormingsproces, ontwikkelingen in het kader van de desbetreffende titels van deze Overeenkomst, in het bijzonder titel III en artikel 49 te bekijken met het oog op het tot stand brengen van een onderlinge vrijhandelszone. De Samenwerkingsraad kan de Partijen aanbevelingen met betrekking tot deze ontwikkelingen doen. Aan deze ontwikkelingen wordt slechts uitvoering gegeven in een

overeenkomst tussen de Partijen in overeenstemming met hun onderscheiden procedures. De Partijen plegen in 1998 overleg om na te gaan of de omstandigheden, inzonderheid met betrekking tot de vorderingen van Oekraïne op het gebied van marktgerichte economische hervormingen en de op dat ogenblik aldaar heersende economische omstandigheden, van dien aard zijn dat kan worden begonnen met onderhandelingen over de totstandbrenging van een vrijhandelszone.

#### **Art. 5.**

De Partijen verbinden zich ertoe samen, in onderlinge overeenstemming, na te gaan welke wijzigingen eventueel in een onderdeel van de Overeenkomst dienen te worden aangebracht in verband met gewijzigde omstandigheden, inzonderheid de situatie als gevolg van de toetreding van Oekraïne tot de GATT. Het eerste onderzoek vindt plaats drie jaar na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, of wanneer Oekraïne Overeenkomstsluitende Partij bij de GATT wordt, indien dat eerder plaatsvindt.

### **TITEL II. - Politieke dialoog.**

#### **Art. 6.**

Er wordt een regelmatige politieke dialoog tot stand gebracht tussen de Partijen, die zal worden ontwikkeld en geïntensiveerd. Deze dialoog begeleidt en consolideert het proces waarbij de Gemeenschap en Oekraïne nader tot elkaar komen, ondersteunt de politieke en economische veranderingen die in Oekraïne aan de gang zijn en draagt bij tot de totstandkoming van nieuwe vormen van samenwerking.

De politieke dialoog strekt ertoe :

- de banden van Oekraïne met de Gemeenschap, en aldus met de gemeenschap van democratische naties, te versterken; de economische convergentie die door middel van deze Overeenkomst wordt bewerkstelligd, zal leiden tot hechtere politieke betrekkingen;
- de standpunten over internationale vraagstukken van wederzijds belang nader tot elkaar te brengen en aldus meer veiligheid en stabiliteit te bewerkstelligen;
- ervoor te zorgen dat de Partijen streven naar samenwerking voor aangelegenheden op het gebied van de versterking van stabiliteit en veiligheid in Europa, de naleving van de democratische beginselen, de eerbiediging en bevordering van de mensenrechten, vooral die van minderheden, waarbij zo nodig overleg wordt gepleegd over de desbetreffende aangelegenheden.

-

#### **Art. 7.**

Het nodige overleg tussen de Partijen vindt plaats op het hoogste politieke niveau.

Op ministerieel niveau vindt de dialoog plaats in het kader van de bij artikel 85 opgerichte Samenwerkingsraad en bij andere gelegenheden, in onderlinge overeenstemming, ook met de trojka van de Unie.

#### **Art. 8.**

De Partijen voorzien in andere procedures en regelingen voor politieke dialoog door het tot stand brengen van passende contacten, uitwisselingen en overleg, met name in de volgende vormen :

- regelmatige vergaderingen tussen vertegenwoordigers van Oekraïne en vertegenwoordigers van de Gemeenschap op het niveau van hoge ambtenaren;
- het optimaal gebruik maken van alle diplomatieke kanalen tussen de Partijen, met inbegrip van passende contacten op bilateraal en multilateraal vlak, onder meer bij de Verenigde Naties, op CVSE-vergaderingen en elders;

- het regelmatig uitwisselen van informatie over aangelegenheden van wederzijds belang met betrekking tot de politieke samenwerking in Europa;
- alle andere middelen die bijdragen tot het consolideren en ontwikkelen van de politieke dialoog.

-

#### Art. 9.

Op parlementair niveau vindt de politieke dialoog plaats in het kader van het bij artikel 90 opgerichte Parlementair Samenwerkingscomité.

### **TITEL III. - Goederenverkeer.**

#### Art. 10.

1. De Partijen passen ten aanzien van elkaar de meestbegunstigingsregeling toe overeenkomstig het bepaalde in artikel 1, lid 1, van de GATT.

2. De bepalingen van lid 1 zijn niet van toepassing op :

- a) voordelen die met het oog op de oprichting van een douane-unie of vrijhandelszone of ingevolge de oprichting van een dergelijke unie of zone worden toegekend;
- b) voordelen die aan bepaalde landen worden toegekend overeenkomstig de GATT en andere internationale regelingen ten gunste van ontwikkelingslanden;
- c) voordelen die aan buurlanden worden toegekend ten einde het grensverkeer te vergemakkelijken.

#### Art. 11.

1. De Partijen zijn het erover eens dat het beginsel van de vrije doorvoer van goederen een essentiële voorwaarde is voor het bereiken van de doelstellingen van deze Overeenkomst.

Met het oog hierop waarborgt elke Partij de vrije doorgang over zijn grondgebied van goederen die van oorsprong zijn uit of bestemd zijn voor het douanegebied van de andere Partij.

2. De in artikel V, leden 2, 3, 4 en 5 van de GATT vastgestelde regels zijn tussen de twee Partijen van toepassing.

3. De bepalingen van dit artikel doen geen afbreuk aan de tussen de Partijen overeengekomen bijzondere regelingen voor specifieke sectoren, zoals vervoer, of produkten.

#### Art. 12.

De bepalingen van artikel 10, lid 1, en artikel 11, lid 2, zijn gedurende een overgangperiode die eindigt op 31 december 1998, dan wel, indien dit eerder is, op de datum van toetreding van Oekraïne tot de GATT, niet van toepassing op de in bijlage I bepaalde voordelen die Oekraïne met ingang van de dag voorafgaande aan de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst aan andere Onafhankelijke Staten toekent.

#### Art. 13.

Onverminderd de rechten en verplichtingen uit de beide Partijen bindende internationale overeenkomsten betreffende de tijdelijke invoer van goederen, verleent elke Partij de andere Partij, in de gevallen en volgens de procedures die zijn vastgesteld in enige andere voor haar bindende internationale overeenkomst op dit gebied en overeenkomstig haar nationale wettelijke regeling ter zake, vrijstelling van invoerrechten en -heffingen op goederen die tijdelijk worden ingevoerd.

Hierbij wordt rekening gehouden met de voorwaarden waaronder de uit een dergelijke overeenkomst voortvloeiende verplichtingen door de betrokken Partij zijn aanvaard.

#### Art. 14.

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 18, 21 en 22 en bijlage II van deze Overeenkomst, en in de artikelen 77, 81, 244, 249 en 280 van de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal tot de Gemeenschap worden bij de invoer van goederen van oorsprong uit Oekraïne en de Gemeenschap in respectievelijk de Gemeenschap en Oekraïne geen kwantitatieve beperkingen toegepast.

#### Art. 15.

1. De uit het grondgebied van een Partij herkomstige produkten die op het grondgebied van de andere Partij worden ingevoerd, worden direct noch indirect onderworpen aan enige interne belastingen of andere interne heffingen die hoger zijn dan die welke direct of indirect op soortgelijke binnenlandse produkten van toepassing zijn.

2. Voorts worden deze produkten niet minder gunstig behandeld dan soortgelijke nationale produkten ten aanzien van alle wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften en vereisten met betrekking tot hun verkoop op de binnenlandse markt, aanbieding ten verkoop, aankoop, vervoer, distributie of gebruik. De bepalingen van dit lid vormen geen beletsel voor de toepassing van gedifferentieerde binnenlandse vervoertarieven die uitsluitend gebaseerd zijn op de economisch verantwoorde exploitatie van het vervoermiddel en niet op de nationaliteit van het produkt.

#### Art. 16.

De hierna volgende artikelen van de GATT zijn van overeenkomstige toepassing tussen de Partijen :

- 1) artikel VII, leden 1, 2, 3, 4 a, 4 b, 4 d, 5;
- 2) artikel VIII;
- 3) artikel IX;
- 4) artikel X.

#### Art. 17.

Goederen worden tegen marktprijzen tussen de Partijen verhandeld.

#### Art. 18.

1. Wanneer een bepaald produkt op het grondgebied van een Partij wordt ingevoerd in dermate toegenomen hoeveelheden en onder voorwaarden die ernstige schade toebrengen of dreigen toe te brengen aan de eigen producenten van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende produkten, dan kan de benadeelde Partij - de Gemeenschap dan wel Oekraïne - passende maatregelen nemen overeenkomstig de hierna volgende procedures en voorwaarden.

2. Vóór zij maatregelen nemen, of, in de gevallen waarin lid 4 van toepassing is, zo spoedig mogelijk nadat zij maatregelen hebben genomen, verstrekken de Gemeenschap of Oekraïne, al naargelang van het geval, het Samenwerkingscomité alle relevante informatie ten einde dit in staat te stellen een voor beide Partijen aanvaardbare oplossing te zoeken.

3. Indien, na dit overleg, de Partijen niet binnen 30 dagen nadat de kwestie naar het Samenwerkingscomité is verwezen een akkoord bereiken over maatregelen om het probleem op te lossen, dan kan de Partij die om het overleg heeft verzocht maatregelen ter beperking van de invoer van de betrokken produkten nemen in de mate en voor de tijd die nodig zijn om de schade te voorkomen of te verhelpen of kan zij andere passende maatregelen nemen.

4. In hoogdringende omstandigheden, waarin uitstel moeilijk herstelbare schade zou veroorzaken, kunnen de Partijen maatregelen nemen vóór het overleg heeft

plaatsgevonden, op voorwaarde dat onmiddellijk daarna een voorstel tot overleg wordt gedaan.

5. Bij de keuze van de in het kader van dit artikel toe te passen maatregelen geven de Partijen de voorkeur aan maatregelen die het bereiken van de doelstellingen van deze Overeenkomst het minst in de weg staan.

#### Art. 19.

Niets in deze titel, inzonderheid in artikel 18 daarvan, staat in de weg aan of heeft gevolgen voor het nemen door de Partijen van antidumpingmaatregelen of compenserende maatregelen overeenkomstig artikel VI van de GATT, de Overeenkomst inzake de uitlegging en de toepassing van de artikelen VI, XVI en XXIII van de GATT of aanverwante nationale wetgeving.

Elke Partij verklaart zich bereid de door de andere Partij naar voren gebrachte argumenten in verband met antidumping- of antisubsidieprocedures te onderzoeken en de betrokken belanghebbenden in kennis te stellen van de belangrijkste feiten en overwegingen die aan de definitieve beslissing ten grondslag zullen liggen. Voor definitieve antidumpingrechten en compenserende rechten worden ingesteld, doet de betrokken Partij al het mogelijke om het probleem tot een constructieve oplossing te brengen.

#### Art. 20.

De Overeenkomst vormt geen beletsel voor verboden of beperkingen op de invoer, de uitvoer of de doorvoer van goederen die gerechtvaardigd zijn uit hoofde van de bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde en veiligheid, de gezondheid en het leven van personen en dieren of het behoud van planten, de bescherming van natuurlijke hulpbronnen, de bescherming van het nationaal artistiek, historisch of archeologisch erfgoed of uit hoofde van de bescherming van de intellectuele, industriële of commerciële eigendom, noch voor voorschriften betreffende goud en zilver. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie, noch een verkapte beperking van de handel tussen de Partijen vormen.

#### Art. 21.

Deze titel is niet van toepassing op de handel in textielproducten van de hoofdstukken 50 tot en met 63 van de Gecombineerde Nomenclatuur. De handel in deze producten is geregeld bij een afzonderlijke overeenkomst die op 5 mei 1993 werd geparafeerd en die voorlopig van toepassing is sedert 1 januari 1993.

#### Art. 22.

1. De handel in producten die onder het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vallen, wordt geregeld bij de bepalingen van deze titel, met uitzondering van artikel 14 daarvan, en van een overeenkomst betreffende kwantitatieve regelingen voor de handel in EGKS-staalproducten, vanaf het tijdstip van inwerkingtreding daarvan.

2. Een contactgroep voor kolen- en staalkwesties is ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van de Gemeenschap enerzijds en vertegenwoordigers van Oekraïne anderzijds.

De contactgroep wisselt op gezette tijden informatie uit over alle kolen- en staalkwesties die voor de Partijen van belang zijn.

#### Art. 23.

De handel in kernmaterialen wordt geregeld bij een tussen de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en Oekraïne te sluiten specifieke overeenkomst.

### **TITEL IV. - Bepalingen inzake het handelsverkeer en de investeringen.**

#### HOOFDSTUK I. - Arbeidsvoorwaarden.

#### Art. 24.

1. Onverminderd de in elke Lid-Staat geldende wettelijke regelingen, voorwaarden en procedures zorgen de Gemeenschap en de Lid-Staten ervoor dat onderdanen van Oekraïne die wettig tewerkgesteld zijn op het grondgebied van een Lid-Staat, niet op grond van nationaliteit worden gediscrimineerd ten opzichte van de onderdanen van deze Lid-Staat wat werkomstandigheden, beloning en ontslag betreft.

2. Onverminderd de in Oekraïne geldende wettelijke regelingen, voorwaarden en procedures zorgt Oekraïne ervoor dat onderdanen van een Lid-Staat die wettig tewerkgesteld zijn op het grondgebied van Oekraïne, niet op grond van nationaliteit worden gediscrimineerd ten opzichte van Oekraïense onderdanen wat werkomstandigheden, beloning en ontslag betreft.

#### Art. 25.

Coördinatie van de sociale zekerheid. De Partijen verbinden zich ertoe overeenkomsten te sluiten met het doel :

1° onverminderd de in elke Lid-Staat geldende voorwaarden en bepalingen, regelingen te treffen voor de coördinatie van de stelsels van sociale zekerheid voor werknemers van Oekraïense nationaliteit die wettig tewerkgesteld zijn op het grondgebied van een Lid-Staat. Deze bepalingen zullen er met name in voorzien dat :

- alle door deze werknemers in de onderscheidene Lid-Staten vervulde tijdvakken van verzekering, arbeid of wonen worden samengesteld ten behoeve van de ouderdoms-, invaliditeits- en overlevingspensioenen en de ziektekostenverzekering van deze werknemers;

- alle ouderdoms-, overlevings- en invaliditeitspensioenen en verzekeringen tegen arbeidsongevallen of beroepsziekten, met uitzondering van de premievrije prestaties, vrij overdraagbaar zijn tegen de koers waarin de wetgeving van de betrokken Lid-Staat of Lid-Staten voorziet;

2° onverminderd de voorwaarden en bepalingen welke in Oekraïne van toepassing zijn, de nodige bepalingen vast te stellen opdat werknemers die onderdaan zijn van een Lid-Staat en die wettig tewerkgesteld zijn in Oekraïne, een gelijksoortige behandeling krijgen als deze vermeld onder het tweede streepje van punt i).

#### Art. 26.

De overeenkomstig artikel 25 te nemen maatregelen laten de uit bilaterale overeenkomsten tussen Oekraïne en de Lid-Staten voortvloeiende rechten en verplichtingen onverlet wanneer deze overeenkomsten in een gunstiger behandeling van onderdanen van Oekraïne of de Lid-Staten voorzien.

#### Art. 27.

De Samenwerkingsraad gaat na welke gemeenschappelijke actie kan worden ondernomen om de illegale immigratie tegen te gaan, met inachtneming van het beginsel en de praktijk van wedertoelating.

#### Art. 28.

De Samenwerkingsraad gaat na welke verbeteringen kunnen worden aangebracht in de werkomstandigheden van zakenlieden, rekening houdende met de internationale verbintenissen van de Partijen, met inbegrip van die welke in het document van de Conferentie van Bonn van de CVSE zijn neergelegd.

#### Art. 29.

De Samenwerkingsraad doet aanbevelingen voor de tenuitvoerlegging van de artikelen 24, 27 en 28.

### HOOFDSTUK II. - Bepalingen inzake de vestiging en de werking van vennootschappen.

#### Art. 30.

1.

a) De Gemeenschap en haar Lid-Staten kennen voor de vestiging van Oekraïense vennootschappen op hun grondgebied geen minder gunstige behandeling toe dan die welke zij aan vennootschappen uit enig derde land toekennen, overeenkomstig hun wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

b) Onverminderd de in bijlage IV genoemde voorbeholden kennen de Gemeenschap en haar Lid-Staten de op hun grondgebied gevestigde dochterondernemingen van Oekraïense vennootschappen, wat de werking daarvan betreft, geen minder gunstige behandeling toe dan die welke zij aan enige vennootschap uit de Gemeenschap toekennen, overeenkomstig hun wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

c) De Gemeenschap en haar Lid-Staten kennen de op hun grondgebied gevestigde filialen van Oekraïense vennootschappen, wat de werking daarvan betreft, geen minder gunstige behandeling toe dan die welke zij aan filialen van vennootschappen uit enig derde land toekennen, overeenkomstig hun wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

2.

a) Onverminderd de in bijlage V genoemde voorbeholden kent Oekraïne voor de vestiging van vennootschappen uit de Gemeenschap op zijn grondgebied geen minder gunstige behandeling toe dan de meest voordelige behandeling die het aan zijn eigen vennootschappen of aan vennootschappen uit enig derde land toekent, overeenkomstig zijn wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

b) Oekraïne kent de op zijn grondgebied gevestigde dochterondernemingen en filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap, wat de werking daarvan betreft, geen minder gunstige behandeling toe dan de meest voordelige behandeling die het aan zijn eigen vennootschappen of filialen respectievelijk aan vennootschappen of filialen uit enig derde land toekent, overeenkomstig zijn wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

3. De bepalingen van de leden 1 en 2 mogen door de op het grondgebied van een Partij gevestigde dochterondernemingen van vennootschappen uit de andere Partij niet worden gebruikt om de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften van de eerstgenoemde Partij in verband met de toegang tot specifieke sectoren of activiteiten te omzeilen.

Aan vennootschappen die op de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst in de Gemeenschap of Oekraïne gevestigd zijn, wordt de in de leden 1 en 2 bedoelde behandeling toegekend met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst en aan vennootschappen die zich na deze datum in de Gemeenschap of Oekraïne vestigen, met ingang van de datum van vestiging.

### Art. 31.

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 104 is artikel 30 niet van toepassing op het vervoer door de lucht, over binnenwateren en over zee.

2. Wat evenwel de activiteiten van scheepvaartondernemingen op het gebied van het internationale vervoer over zee betreft, met inbegrip van het intermodale vervoer dat ten dele over zee plaatsvindt, biedt elke Partij aan vennootschappen van de andere Partij de mogelijkheid op haar grondgebied een handelsvertegenwoordiging in de vorm van dochterondernemingen of filialen te vestigen, onder voorwaarden, wat de vestiging en de werking betreft, die niet minder gunstig zijn dan de meest voordelige voorwaarden die zij aan haar eigen vennootschappen of aan dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit enig derde land toekent.

Deze activiteiten omvatten onder meer :

a) het op de markt brengen en de verkoop van maritieme vervoerdiensten en aanverwante diensten door rechtstreekse contacten met klanten, van prijsopgave tot facturering, ongeacht of deze diensten worden verricht of aangeboden door de dienstverlener zelf dan wel door dienstverleners waarmee de verkoper van de diensten een permanent handelsakkoord heeft;

b) aankoop en gebruik, voor eigen rekening of voor rekening van hun klanten (en de wederverkoop aan hun klanten) van alle vervoerdiensten en aanverwante diensten, met inbegrip van alle vormen van binnenlands vervoer, in het bijzonder over binnenwateren, over de weg en per spoor, die voor een geïntegreerde dienstverlening vereist zijn;

c) voorbereiding van documentatie betreffende vervoersdocumenten, douanedocumenten of andere documenten in verband met de oorsprong en de aard van de vervoerde goederen;

d) het verschaffen van handelsinformatie, op enigerlei wijze, onder meer door middel van geautomatiseerde informatiesystemen en systemen voor elektronische gegevensuitwisseling (onverminderd alle niet-discriminatoire beperkingen op het telecommunicatieverkeer);

e) het opzetten van enigerlei handelstransactie, met inbegrip van participaties in ondernemingen en het in dienst nemen van plaatselijk aangeworven personeel (of, wanneer het buitenlands personeel betreft, met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van deze overeenkomst), met een in het betrokken land gevestigde scheepvaartonderneming;

f) optreden namens ondernemingen, het organiseren van de afroep van aanvragen om scheepsruimte of, indien nodig, het overnemen van vracht.

### Art. 32.

Voor de toepassing van deze overeenkomst wordt verstaan onder : a) "vennootschap uit de Gemeenschap" of "Oekraïense vennootschap" : een overeenkomstig het recht van een Lid-Staat respectievelijk Oekraïne opgerichte vennootschap die haar statutaire zetel, hoofdbestuur of hoofdvestiging op het grondgebied van respectievelijk de Gemeenschap of Oekraïne heeft. Indien een overeenkomstig het recht van een Lid-Staat respectievelijk Oekraïne opgerichte vennootschap enkel haar statutaire zetel op het grondgebied van de Gemeenschap respectievelijk Oekraïne heeft, wordt deze vennootschap als een vennootschap uit de Gemeenschap of als een Oekraïense vennootschap beschouwd indien uit haar transacties een werkelijke en permanente band met de economie van een Lid-Staat respectievelijk Oekraïne naar voren treedt;

b) "dochteronderneming" : een vennootschap waarover een andere vennootschap daadwerkelijk zeggenschap heeft;

c) "filiaal" van een vennootschap : een handelsvestiging zonder rechtspersoonlijkheid die kennelijk een permanent karakter bezit zoals een agentschap van een

moedervenootschap -, een eigen management heeft en over de nodige materiële voorzieningen beschikt om zakelijk overleg te voeren met derden, in die voege dat laatstgenoemden, hoewel zij ervan op de hoogte zijn dat indien nodig er een rechtsverhouding zal bestaan met de moedervenootschap waarvan het hoofdkantoor zich in het buitenland bevindt, geen rechtstreeks contact dienen te hebben met deze moedervenootschap doch hun transacties kunnen afhandelen met de genoemde handelsvestiging die het vorengenoemde agentschap vormt;

d) "vestiging" : het recht van vennootschappen uit de Gemeenschap of Oekraïense vennootschappen als bedoeld onder a) om economische activiteiten uit te oefenen door de oprichting van dochterondernemingen en filialen in Oekraïne respectievelijk de Gemeenschap;

e) "transacties" : het verrichten van economische activiteiten;

f) "economische activiteiten" : activiteiten met een industrieel of commercieel karakter of activiteiten van personen die een vrij beroep uitoefenen;

g) wat het internationale vervoer over zee betreft, met inbegrip van het intermodale vervoer dat ten dele over zee plaatsvindt, zijn de bepalingen van dit hoofdstuk en van hoofdstuk III eveneens van toepassing op onderdanen van de Lid-Staten of van Oekraïne die buiten het grondgebied van respectievelijk de Gemeenschap of Oekraïne gevestigd zijn en op buiten de Gemeenschap of Oekraïne gevestigde scheepvaartmaatschappijen waarover onderdanen van respectievelijk de Gemeenschap of Oekraïne zeggenschap hebben, indien de vaartuigen van deze scheepvaartmaatschappijen respectievelijk in die Lid-Staat of in Oekraïne geregistreerd zijn overeenkomstig de respectieve wettelijke regelingen van de Gemeenschap en Oekraïne.

### Art. 33.

1. Geen enkele bepaling van deze overeenkomst verzet zich ertegen dat een Partij prudentiële maatregelen neemt, onder meer ter bescherming van investeerders, depositogever, verzekeringnemers of personen jegens wie een financiële dienstverlener fiduciaire verplichtingen heeft of ten einde de integriteit en de stabiliteit van het financiële systeem te waarborgen. Wanneer dergelijke maatregelen in strijd zijn met de bepalingen van deze overeenkomst, mogen zij niet worden gebruikt als middel om de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen van een Partij te ontduiken.

2. Geen enkele bepaling van deze overeenkomst wordt op zodanige wijze geïnterpreteerd dat zij een Partij ertoe verplicht zakelijke of financiële informatie betreffende individuele klanten dan wel vertrouwelijke of gepatenteerde informatie die in het bezit is van overheidsinstanties te verstrekken.

### Art. 34.

De bepalingen van deze overeenkomst beletten een Partij niet de maatregelen te nemen die zij noodzakelijk acht om te voorkomen dat de door haar genomen maatregelen in verband met de toegang van derde landen tot haar markten door middel van deze overeenkomst worden ontduikt.

### Art. 35.

1. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk I heeft een op het grondgebied van Oekraïne of de Gemeenschap gevestigde vennootschap uit de Gemeenschap respectievelijk Oekraïne het recht, met inachtneming van de wetgeving van het gastland van vestiging, op het grondgebied van de Gemeenschap respectievelijk Oekraïne werknemers die onderdaan zijn van een Lid-Staat of van Oekraïne in dienst te nemen of deze door een van haar dochterondernemingen of filialen in dienst te laten nemen, mits

deze werknemers een sleutelpositie in de zin van lid 2 bekleden en zij uitsluitend door vennootschappen, dochterondernemingen of filialen tewerkgesteld worden. De verblijfs- en werkvergunningen van deze werknemers dekken slechts de tijd van die tewerkstelling.

2. Werknemers met een sleutelpositie die in dienst zijn van de bovengenoemde vennootschappen, hierna "organisaties" genoemd, zijn "binnen de onderneming overgeplaatste personen" als omschreven onder c) van de hierna volgende categorieën, met dien verstande dat de organisatie een rechtspersoon is en de betrokkenen gedurende tenminste het onmiddellijk aan de overplaatsing voorafgaande jaar in dienst waren van deze organisatie of daarin partners (doch geen aandeelhouders met een meerderheidsparticipatie) waren :

a) leden van het hogere kader van een organisatie die in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het management van de organisatie, onder het algemene toezicht en de leiding van de raad van bestuur of de aandeelhouders of daarmee gelijkgestelde personen. Hun taken omvatten :

- de leiding van de organisatie of een afdeling of onderafdeling daarvan;
- toezicht en controle op de werkzaamheden van andere toezichthoudende, hooggespecialiseerde of leidinggevende werknemers;
- de persoonlijke bevoegdheid werknemers in dienst te nemen en te ontslaan of de indienstneming of het ontslag van werknemers of andere maatregelen in het kader van het personeelsbeleid aan te bevelen;

b) binnen een organisatie werkzame personen die beschikken over ongewone kennis die van wezenlijk belang is voor de dienstverlening van het bedrijf, de onderzoeksuitrusting, de technische werkzaamheden of het management. Afgezien van de voor het functioneren van het betrokken bedrijf vereiste specifieke kennis, kan deze kennis bestaan in een hoog bekwaamheidsniveau met betrekking tot bepaalde werkzaamheden of van het uitoefenen van een bepaald beroep waarvoor specifieke technische vaardigheden vereist zijn, met inbegrip van, in voorkomend geval, het lidmaatschap van een erkende beroepsgroep;

c) een "binnen de onderneming overgeplaatste persoon" is een natuurlijke persoon die voor een organisatie op het grondgebied van een Partij werkzaam is en die tijdelijk wordt overgeplaatst in het kader van economische activiteiten op het grondgebied van de andere Partij.

De hoofdvestiging van de betrokken organisatie dient op het grondgebied van een Partij te zijn gevestigd en de overplaatsing dient te geschieden naar een dochteronderneming of filiaal van deze organisatie die op het grondgebied van de andere Partij daadwerkelijk soortgelijke economische activiteiten verricht.

#### [Art. 36.](#)

1. De Partijen vermijden in zoverre mogelijk het nemen van maatregelen of het ontplooiën van activiteiten die de voorwaarden voor de vestiging en de werking van vennootschappen uit de andere Partij restrictiever maken dan op de dag voorafgaande aan de datum van ondertekening van deze overeenkomst het geval was.

2. De bepalingen van dit artikel laten die van artikel 44 onverlet : de omstandigheden waarop artikel 44 van toepassing is, worden uitsluitend geregeld door de bepalingen van dat artikel, met uitsluiting van elk ander artikel.

3. In een geest van partnerschap en samenwerking en in het licht van de bepalingen van artikel 51 geeft de Regering van Oekraïne de Gemeenschap kennis van door haar voorgestelde nieuwe wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die de voorwaarden voor de vestiging of de werking van dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap in Oekraïne restrictiever kunnen maken dan op

de dag voorafgaande aan de datum van ondertekening van deze overeenkomst het geval is. De Gemeenschap kan van Oekraïne verlangen dat dit land haar het ontwerp van deze regelingen doet toekomen en dat daarover overleg wordt gepleegd.

4. Wanneer nieuwe wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen in Oekraïne de voorwaarden voor de vestiging van vennootschappen uit de Gemeenschap op het grondgebied van Oekraïne en voor de werking van in Oekraïne gevestigde dochterondernemingen en filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap restrictiever maken dan op de dag voorafgaande aan de datum van ondertekening van deze overeenkomst het geval is, zijn deze bepalingen gedurende de eerste drie jaren volgende op de datum van inwerkingtreding van het desbetreffende besluit niet van toepassing op de dochterondernemingen en filialen die op de datum van inwerkingtreding van dat besluit reeds in Oekraïne gevestigd waren.

### HOOFDSTUK III. - Grensoverschrijdend dienstenverkeer tussen de Gemeenschap en Oekraïne.

#### Art. 37.

1. De Partijen verbinden zich overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk ertoe de nodige stappen te ondernemen om geleidelijk het verlenen van diensten mogelijk te maken door vennootschappen uit de Gemeenschap of Oekraïense vennootschappen die zijn gevestigd op het grondgebied van een andere Partij dan die van de persoon voor wie de diensten worden verricht, met inachtneming van de ontwikkeling van de dienstverlenende sectoren op het grondgebied van de Partijen.

2. De Samenwerkingsraad doet aanbevelingen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van lid 1.

#### Art. 38.

De Partijen werken samen met het oog op de ontwikkeling van een marktgerichte dienstensector in Oekraïne.

#### Art. 39.

1. De Partijen verbinden zich ertoe het beginsel van onbeperkte toegang tot de internationale maritieme markt en het internationaal maritiem vervoer op commerciële basis daadwerkelijk toe te passen.

a) Deze bepaling laat onverlet de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de Gedragscode van de Verenigde Naties voor Lijnvaartconferenties die voor een Partij bij deze Overeenkomst van toepassing zijn. De niet bij conferenties aangesloten lijnvaartmaatschappijen kunnen vrij met een conference concurreren zolang zij zich aan het beginsel van eerlijke concurrentie op commerciële basis houden.

b) De Partijen bevestigen dat zij de vrije concurrentie fundamenteel achten voor het handelsverkeer in droge en vloeibare bulkgoederen.

2. De Partijen verbinden zich ertoe bij de toepassing van de beginselen van lid 1 :

a) vanaf het in werking treden van deze overeenkomst geen bepalingen inzake vrachtverdeling van bilaterale overeenkomsten tussen een Lid-Staat en de voormalige Sovjet-Unie toe te passen;

b) geen bepalingen inzake vrachtverdeling op te nemen in toekomstige bilaterale overeenkomsten met derde landen, tenzij in die uitzonderlijke gevallen waarin de lijnvaartmaatschappijen van een Partij bij deze overeenkomst anders geen reële kans zouden krijgen om aan het handelsverkeer van en naar het betrokken derde land deel te nemen;

c) het opnemen van vrachtverdelingsregelingen in toekomstige bilaterale overeenkomsten betreffende het vervoer van droge en vloeibare bulkkladingen niet toe te staan;

d) bij het in werking treden van deze Overeenkomst alle unilaterale maatregelen en administratieve, technische en andere belemmeringen op te heffen die een beperkende of discriminerende werking kunnen hebben ten aanzien van de vrije dienstverrichting in het internationaal maritiem vervoer.

Elke Partij verleent aan de schepen welke de vlag van de andere Partij voeren, inter alia, geen minder gunstige behandeling dan die welke zij aan haar eigen schepen verleent, ten aanzien van de toegang tot de voor het internationale handelsverkeer bestemde havens, het gebruik van de infrastructuur en van de maritieme hulpdiensten van de havens evenals de daarmee verband houdende vergoedingen en kosten, de douanefaciliteiten en de toewijzing van aanlegplaatsen en installaties voor het laden en lossen.

Een gelijke behandeling wordt, na een overgangsperiode maar niet later dan 1 juli 1997, door elke Partij eveneens verleend met betrekking tot door onderdanen en vennootschappen van de andere Partij geëxploiteerde schepen die de vlag van een derde land voeren.

3. De onderdanen en vennootschappen van de Gemeenschap die voorzien in internationale maritieme vervoerdiensten, kunnen onbelemmerd voorzien in de op het internationaal zeevervoer aansluitende diensten op de binnenwateren van Oekraïne en vice versa.

#### Art. 40.

Met het oog op een gecoördineerde ontwikkeling van het vervoer tussen de Partijen in overeenstemming met hun commerciële behoeften, kunnen de voorwaarden voor de wederzijdse toegang tot elkaars markten en het verlenen van diensten met betrekking tot het vervoer over de weg, per spoor en over de binnenwateren, en eventueel het luchtvervoer, worden vastgelegd in bijzondere overeenkomsten, waarover in voorkomend geval tussen de Partijen als gedefinieerd in artikel 99 na het in werking treden van deze Overeenkomst wordt onderhandeld.

### HOOFDSTUK IV. - Algemene bepalingen.

#### Art. 41.

1. De bepalingen van deze titel worden toegepast behoudens beperkingen die gerechtvaardigd zijn uit hoofde van de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid.

2. Zij zijn niet van toepassing op de werkzaamheden die op het grondgebied van een Partij verband houden met de uitoefening van het openbaar gezag, zelfs indien deze slechts voor een bepaalde gelegenheid geschieden.

#### Art. 42.

Voor de toepassing van deze Titel belet geen enkele bepaling van deze Overeenkomst de Partijen hun wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende toelating en verblijf, het verrichten van werk, arbeidsvoorwaarden, de vestiging van natuurlijke personen en het verrichten van diensten toe te passen, mits zij dat niet op zodanige wijze doen dat de voor een Partij uit een specifieke bepaling van deze Overeenkomst voortvloeiende voordelen teniet worden gedaan of beperkt. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de toepassing van artikel 41.

#### Art. 43.

Vennootschappen waarover de zeggenschap berust bij of die de exclusieve eigendom zijn van Oekraïense vennootschappen en vennootschappen uit de Gemeenschap gezamenlijk, komen eveneens in aanmerking voor de bepalingen van de hoofdstukken II, III en IV.

#### Art. 44.

De in het kader van deze Overeenkomst door een Partij aan de andere toegekende behandeling is met ingang van een termijn van een maand vóór het in werking treden van de daarop betrekking hebbende voorschriften van de Algemene Overeenkomst inzake de Handel in Diensten (GATS), met betrekking tot de sectoren of maatregelen waarop de GATS betrekking heeft, in geen enkel geval minder gunstig dan die welke door de eerstbedoelde Partij in het kader van de GATS en met betrekking tot om het even welke dienstensector, dienstensubsector en wijze van dienstverlening wordt toegekend.

#### Art. 45.

Voor de toepassing van de hoofdstukken II, III en IV wordt geen rekening gehouden met de behandeling welke door de Gemeenschap, haar Lid-Staten of Oekraïne wordt toegekend op grond van de verbintenissen welke in het kader van overeenkomsten inzake economische integratie overeenkomstig de beginselen van artikel V van de GATS zijn aangegaan.

#### Art. 46.

1. De overeenkomstig de bepalingen van deze titel toegekende meestbegunstigingsregeling is niet van toepassing op de belastingvoordelen waarin de Partijen voorzien of in de toekomst zullen voorzien in het kader van overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting of andere fiscale regelingen.

2. Niets in deze titel kan worden uitgelegd als een beletsel voor het vaststellen of doen naleven door de Partijen van maatregelen ter voorkoming van belastingvermijding of -ontduiking overeenkomstig de bepalingen van overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting en andere fiscale regelingen, of de nationale fiscale wetgeving.

3. Niets in deze titel kan worden uitgelegd als een beletsel voor de Lid-Staten of Oekraïne om bij de toepassing van de desbetreffende bepalingen van hun fiscaal recht een onderscheid te maken tussen belastingplichtigen die zich niet in identieke situaties bevinden, vooral met betrekking tot hun woonplaats.

#### Art. 47.

Onverminderd artikel 35 kan geen enkele bepaling van de hoofdstukken II, III en IV worden uitgelegd als zou zij het recht verlenen :

- aan onderdanen van de Lid-Staten, respectievelijk Oekraïne, zich op het grondgebied van Oekraïne, respectievelijk de Gemeenschap, te begeven of daar te verblijven in ongeacht welke hoedanigheid en met name als aandeelhouder of partner, beheerder of werknemer van een vennootschap dan wel als verstrekker of ontvanger van diensten;
- aan dochterondernemingen of filialen van Oekraïense vennootschappen in de Gemeenschap tot het op het grondgebied van de Gemeenschap in dienst nemen of hebben van onderdanen van Oekraïne;
- aan dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap in Oekraïne tot het op het grondgebied van Oekraïne in dienst nemen of hebben van onderdanen van de Lid-Staten;

- aan Oekraïense vennootschappen dan wel dochterondernemingen of filialen van Oekraïense vennootschappen in de Gemeenschap tot het namens of onder het toezicht van andere personen laten optreden van Oekraïense onderdanen door middel van tijdelijke arbeidsovereenkomsten;
- aan communautaire vennootschappen dan wel dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap in Oekraïne tot het door middel van tijdelijke arbeidsovereenkomsten voorzien in arbeidskrachten die onderdanen van Lid-Staten zijn.

## **TITEL V. - Betalings- en kapitaalverkeer.**

### **Art. 48.**

1. De Partijen verbinden zich ertoe machtiging te verlenen tot alle betaalverrichtingen op de lopende rekening van de betalingsbalans in vrije convertibele valuta tussen inwoners van de Gemeenschap en van Oekraïne voor zover deze verrichtingen betrekking hebben op het verkeer van goederen, diensten of personen in overeenstemming met de bepalingen van deze Overeenkomst.

2. Met betrekking tot de verrichtingen op de kapitaalrekening van de betalingsbalans worden vanaf de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst het vrije verkeer van kapitaal met betrekking tot directe investeringen in vennootschappen die in overeenstemming met de wetten van het gastland zijn opgericht, en investeringen in overeenstemming met hoofdstuk II van titel IV, alsook de liquidatie of de repatriëring van die investeringen en van alle opbrengsten daarvan gegarandeerd.

3. Onverminderd de leden 2 en 5 worden met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst geen nieuwe beperkingen ingesteld op de valutatransacties in het kader van het kapitaalverkeer en de daarmee verband houdende betalingsverrichtingen tussen inwoners van de Gemeenschap en van Oekraïne, en worden in de bestaande regelingen geen verdere restricties aangebracht.

4. De Partijen raadplegen elkaar met het oog op de vergemakkelijking van andere kapitaalverrichtingen dan die bedoeld in lid 2 tussen de Gemeenschap en Oekraïne gericht op de verwezenlijking van de doelstellingen van deze Overeenkomst.

5. In het kader van dit artikel kan Oekraïne, in afwachting van een volledige convertibiliteit van de munteenheid van Oekraïne in de zin van artikel VIII van de Overeenkomst betreffende het Internationale Monetaire Fonds (IMF), in uitzonderlijke omstandigheden deviezenbeperkingen in verband met het verlenen of opnemen van financieel krediet op korte en middellange termijn toepassen, voor zover deze beperkingen aan Oekraïne voor het verlenen van dergelijke kredieten worden opgelegd en op grond van de IMF-status van Oekraïne zijn toegestaan. Oekraïne past deze beperkingen op een niet-discriminerende wijze toe. Zij dienen zodanig te worden toegepast dat zij de uitvoering van deze Overeenkomst zo weinig mogelijk verstoren.

Oekraïne doet aan de Samenwerkingsraad onverwijld mededeling van de invoering en van alle wijzigingen van dergelijke maatregelen.

6. Onverminderd de leden 1 en 2 kunnen de Gemeenschap en Oekraïne in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer kapitaalverkeer tussen de Gemeenschap en Oekraïne oorzaak is of dreigt te zijn van ernstige moeilijkheden voor de toepassing van het wisselkoersbeleid of het monetaire beleid in de Gemeenschap of in Oekraïne, elk voor zich vrijwaringsmaatregelen nemen met betrekking tot het kapitaalverkeer tussen de Gemeenschap en Oekraïne voor een periode van niet meer dan zes maanden, indien deze maatregelen volstrekt nodig zijn.

## **TITEL VI. - Mededinging, bescherming van intellectuele, industriële en commerciële eigendom, samenwerking op het gebied van de wetgeving.**

### **Art. 49.**

1. De Partijen komen overeen, door de toepassing van hun mededingingsvoorschriften of anderszins, te bewerkstelligen dat beperkingen van de mededinging door ondernemingen of ten gevolge van overheidsmaatregelen, voor zover zij de handel tussen de Gemeenschap en Oekraïne ongunstig kunnen beïnvloeden, ongedaan worden gemaakt of worden opgeheven.

2. Met het oog op de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen :

2.1. zorgen de Partijen ervoor dat zij over wetgeving beschikken ter bestrijding van mededingingsbeperkingen door de onder hun rechtsbevoegdheid vallende ondernemingen en op de naleving ervan toezien;

2.2. zien de Partijen af van de toekenning van staatssteun aan bepaalde ondernemingen, voor de produktie van goederen die geen basisprodukten zijn als bedoeld in de GATT, of voor diensten, voor zover hierdoor de mededinging wordt vervalst of dreigt te worden vervalst en in de mate dat deze steun de handel tussen de Gemeenschap en Oekraïne ongunstig beïnvloedt;

2.3. verstrekt de ene Partij de andere op haar verzoek informatie over haar steunprogramma's of over bepaalde afzonderlijke gevallen van staatssteun; de Partijen dienen geen informatie te verstrekken waarop wettelijke voorschriften inzake het beroeps- of bedrijfsgeheim van toepassing zijn;

2.4. verklaren de Partijen zich met betrekking tot de staatsmonopolies van commerciële aard, bereid vanaf het vierde jaar na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst erop toe te zien dat niet wordt gediscrimineerd tussen onderdanen van de Partijen met betrekking tot de voorwaarden waaronder goederen worden aangeschaft of verkocht;

2.5. verklaren de Partijen zich met betrekking tot de overheidsbedrijven en de ondernemingen waaraan de Lid-Staten of Oekraïne uitsluitende rechten verlenen, bereid vanaf het vierde jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst erop toe te zien dat geen maatregelen worden vastgesteld of gehandhaafd die voor de respectieve belangen van de Partijen nadelige distorsies van de handel tussen de Gemeenschap en Oekraïne tot gevolg hebben; deze bepaling vormt geen juridische of feitelijke belemmering voor de vervulling van de aan de bedoelde ondernemingen opgedragen bijzondere taken;

2.6. kan de in lid 2, punten 4) en 5), genoemde termijn bij onderlinge overeenstemming tussen de Partijen worden verlengd.

3. Op verzoek van de Gemeenschap of Oekraïne kan binnen het Samenwerkingscomité overleg plaatshebben over de in leden 1 en 2 bedoelde beperkingen of vervalsing van de mededinging en over het doen naleven van de mededingingsvoorschriften, met inachtneming van de wettelijke beperkingen betreffende de bekendmaking van gegevens, de vertrouwelijkheid van informatie en het bedrijfsgeheim.

Het overleg kan eveneens betrekking hebben op problemen in verband met de uitlegging van de leden 1 en 2.

4. De Partijen met ervaring op het gebied van de toepassing van mededingingsvoorschriften stellen alles in het werk om de andere Partijen, op hun verzoek en binnen de grenzen van de beschikbare middelen, technische bijstand te verlenen met betrekking tot de uitwerking en tenuitvoerlegging van mededingingsvoorschriften.

5. Bovenstaande bepalingen doen op geen enkele wijze afbreuk aan de rechten van de Partijen om afdoende maatregelen, en met name die bedoeld in artikel 19, te nemen met betrekking tot distorsies van de handel in goederen of diensten.

#### Art. 50.

1. In overeenstemming met de bepalingen van dit artikel en van bijlage III ziet Oekraïne verder toe op de verbetering van de bescherming van intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten, ten einde tegen het einde van het vijfde jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst te kunnen voorzien in een bescherming overeenkomend met die welke bestaat in de Gemeenschap, met inbegrip van doeltreffende middelen om deze rechten af te dwingen.

2. Tegen het einde van het vijfde jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst, treedt Oekraïne toe tot de multilaterale overeenkomsten betreffende intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten bedoeld in punt 1 van bijlage III, waarbij de Lid-Staten Partij zijn of die de facto door de Lid-Staten worden toegepast in overeenstemming met de desbetreffende bepalingen van die overeenkomsten.

#### Art. 51.

1. De Partijen erkennen dat een voorname voorwaarde voor het versterken van de economische banden tussen Oekraïne en de Gemeenschap de aanpassing van de bestaande en toekomstige wetgeving van Oekraïne aan die van de Gemeenschap is. Oekraïne doet het nodige om ervoor te zorgen dat zijn wetgeving geleidelijk in overeenstemming met die van de Gemeenschap wordt gebracht.

2. De aanpassing van de wetgeving omvat in het bijzonder de volgende terreinen : douanewetgeving, vennootschapsrecht, bankrecht, boekhoudkundige regels voor vennootschappen, vennootschapsbelastingen, intellectuele eigendom, bescherming van werknemers op de arbeidsplaats, financiële diensten, mededingingsregels, overheidsopdrachten, bescherming van de gezondheid en het leven van personen, dieren en planten, milieu, consumentenbescherming, indirecte belastingen, technische voorschriften en normen, wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften inzake kernenergie, vervoer.

3. De Gemeenschap verstrekt Oekraïne zo nodig technische bijstand bij de uitvoering van deze maatregelen, onder meer door :

- de uitwisseling van deskundigen;
- het verstrekken van tijdige informatie, vooral over relevante wetgeving;
- de organisatie van seminars;
- opleidingsactiviteiten;
- bijstand voor de vertaling van communautaire wetgeving in de desbetreffende sectoren.

### **TITEL VII. - Economische samenwerking.**

#### Art. 52.

1. De Gemeenschap en Oekraïne brengen een economische samenwerking tot stand die erop gericht is het economisch hervormings- en herstelproces en de duurzame ontwikkeling van Oekraïne te bevorderen. Die samenwerking versterkt en ontwikkelt de economische banden ten voordele van beide Partijen.

2. Het beleid en de andere maatregelen zijn gericht op de totstandbrenging van economische en sociale hervormingen, en van de herstructurering van het economische systeem in Oekraïne, en gaan uit van de eisen van een duurzame en harmonische sociale ontwikkeling; ook de milieu-aspecten dienen volledig in de maatregelen te zijn geïntegreerd.

3. Te dien einde wordt de samenwerking in het bijzonder gericht op de industriële samenwerking, de bevordering en bescherming van de investeringen,

overheidsopdrachten, normen en overeenstemmingsbeoordelingen, mijnbouw en grondstoffen, wetenschap en technologie, onderwijs en opleiding, de landbouw en de agro-industriële sector, energie, de civiele nucleaire sector, het milieu, vervoer, ruimtetehnologie, telecommunicatie, financiële diensten, het witwassen van geld, monetair beleid, regionale ontwikkeling, sociale samenwerking, toerisme, het midden- en kleinbedrijf, informatie en communicatie, consumentenbescherming, douane, statistieken, economie en verdovende middelen.

4. Er wordt speciale aandacht besteed aan maatregelen ter bevordering van de samenwerking tussen de Onafhankelijke Staten en de andere omliggende landen met het oog op een harmonische ontwikkeling van de regio.

5. In voorkomend geval kunnen de economische samenwerking en de andere vormen van samenwerking waarin deze Overeenkomst voorziet, worden gesteund door technische bijstand van de Gemeenschap, met inachtneming van de op de technische bijstand in de Onafhankelijke Staten betrekking hebbende verordening van de Raad van de Europese Unie, de in het kader van het indicatieve programma voor de technische bijstand van de Gemeenschap aan Oekraïne overeengekomen prioriteiten, en de vastgestelde coördinatie- en tenuitvoerleggingsprocedures.

6. De Samenwerkingsraad doet aanbevelingen met betrekking tot de ontwikkeling van de samenwerking op de in lid 3 genoemde gebieden.

#### Art. 53.

##### Industriële samenwerking.

1. Bij de samenwerking wordt in het bijzonder de bevordering nagestreefd van :

- de ontwikkeling van commerciële banden tussen het bedrijfsleven aan beide zijden, met het oog op bijvoorbeeld de overdracht van technologie en know-how;
- de deelneming van de Gemeenschap aan het streven van Oekraïne om zijn industrie te herstructureren en technisch te verbeteren;
- de verbetering van de bedrijfsvoering;
- de uitwerking van degelijke handelsvoorschriften en -praktijken, met inbegrip van marketingmethoden voor produkten;
- de milieubescherming;
- de aanpassing van de structuur van de industriële productie aan de normen van een moderne markteconomie;
- de omschakeling van het militair-industrieel complex.

2. De bepalingen van dit artikel laten de tenuitvoerlegging van de op ondernemingen toepasselijke mededingingsvoorschriften van de Gemeenschap onverlet.

#### Art. 54.

##### Bevordering en bescherming van investeringen.

1. Met inachtneming van de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschap en de Lid-Staten is de samenwerking gericht op het creëren van een gunstig klimaat voor binnen- en buitenlandse investeringen, met name door betere voorwaarden voor de bescherming van investeringen, en door de mogelijkheid van kapitaalovermakingen en de uitwisseling van informatie over investeringsmogelijkheden.

2. De samenwerking is in het bijzonder gericht op de volgende doelstellingen :

- de sluiting, waar nodig, van overeenkomsten voor de bevordering en bescherming van investeringen tussen de Lid-Staten en Oekraïne;
- de sluiting, waar nodig, van overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting tussen de Lid-Staten en Oekraïne;
- het scheppen van gunstige voorwaarden voor buitenlandse investeringen in de Oekraïense economie;

- de vaststelling van stabiel en doeltreffend handelsrecht en een stabiele en geschikte handelsomgeving en de uitwisseling van informatie over wetgeving en administratieve praktijken op investeringsgebied;
- de uitwisseling van informatie over investeringsmogelijkheden in de vorm van onder andere handelsbeurzen, tentoonstellingen, handelsweken en andere manifestaties.

-

#### Art. 55.

##### Overheidsopdrachten.

De Partijen werken samen met het oog op de vaststelling van voorwaarden voor de gunning via openbare en op mededinging gebaseerde procedures van contracten voor het leveren van goederen en verrichten van diensten, met name door middel van aanbestedingen.

#### Art. 56.

##### Samenwerking op het gebied van de normen en de overeenstemmingsbeoordeling.

1. De samenwerking tussen de Partijen is gericht op de aanpassing aan de internationaal overeengekomen criteria, beginselen en richtsnoeren inzake kwaliteit. De te ondernemen acties dienen bevorderlijk te zijn voor de wederzijdse erkenning op het gebied van de overeenstemmingsbeoordeling en voor de verbetering van de kwaliteit van de Oekraïense producten.

2. Daartoe streven de Partijen het volgende na :

- de bevordering van passende samenwerking met de op deze gebieden gespecialiseerde organisaties en instellingen;
- de bevordering van de toepassing van communautaire technische voorschriften en Europese normen en procedures voor overeenstemmingsbeoordeling;
- de uitwisseling van praktische en technische informatie met betrekking tot de kwaliteitszorg.

-

#### Art. 57.

##### Mijnbouw en grondstoffen.

1. De Partijen streven naar een uitbreiding van de investeringen en van de handel op het gebied van mijnbouw en grondstoffen.

2. De samenwerking heeft vooral betrekking op :

- de uitwisseling van informatie over de ontwikkelingen in de sectoren mijnbouw en non-ferrometalen;
- de vaststelling van een juridisch kader voor de samenwerking;
- met de handel verband houdende aangelegenheden;
- de uitwerking van wettelijke en andere maatregelen op het gebied van de milieubescherming;
- de opleiding;
- de veiligheid in de mijnindustrie.

-

#### Art. 58.

##### Samenwerking op het gebied van wetenschappen en technologie.

1. De Partijen bevorderen de samenwerking op het gebied van civielwetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling (O en TO) op basis van het wederzijdse voordeel daarvan, en met inachtneming van de omvang van de beschikbare middelen, van de nodige toegankelijkheid van hun respectieve programma's en van een passend beschermingsniveau van de intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten (IER).

2. De samenwerking op het gebied van wetenschappen en technologie heeft betrekking op :

- de uitwisseling van wetenschappelijke en technische informatie;
  - gezamenlijke O en TO-activiteiten;
  - opleidingsactiviteiten en programma's ter bevordering van de mobiliteit ten behoeve van aan beide zijden bij O en TO betrokken wetenschappers, onderzoekers en technici.
- Voor activiteiten in het kader van deze samenwerking die betrekking hebben op onderwijs en/of opleiding, dienen de bepalingen van artikel 59 te worden inachtgenomen.

De Partijen kunnen bij wederzijds akkoord andere vormen van samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie aangaan.

Bij de uitvoering van deze samenwerkingsactiviteiten wordt bijzondere aandacht besteed aan de tewerkstelling elders van wetenschappers, ingenieurs, onderzoekers en technici die zich bezig hebben gehouden met onderzoek naar en/of de productie van massavernietigingswapens.

3. De samenwerking waarop dit artikel betrekking heeft wordt ten uitvoer gelegd via afzonderlijke akkoorden waarvoor de onderhandelingen en de sluiting verlopen overeenkomstig de door elke Partij vastgestelde procedures en waarin onder andere de passende IER-bepalingen worden opgenomen.

#### Art. 59.

##### Onderwijs en opleiding.

1. De Partijen werken samen voor het optrekken van het peil van het algemene onderwijs en de beroepskwalificaties in Oekraïne, zowel in de openbare als in de particuliere sector.

2. De samenwerking wordt in het bijzonder gericht op de volgende terreinen :

- de modernisering van het hoger onderwijs en de opleidingsstelsels in Oekraïne met inbegrip van de systemen voor de certificatie van instellingen voor hoger onderwijs en diploma's in het hoger onderwijs;
- de opleiding van leidinggevend personeel in de openbare en de particuliere sector alsook van hogere ambtenaren op vast te stellen prioritaire terreinen;
- de samenwerking tussen onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijsinstellingen en ondernemingen;
- de mobiliteit van het onderwijzend personeel, afgestudeerden, administratief personeel, jonge wetenschappers en onderzoekers, en jongeren in het algemeen;
- de bevordering van het onderwijs op het gebied van Europese studies in de relevante instellingen;
- het aanleren van communautaire talen;
- de postuniversitaire opleiding van conferentietolken;
- de opleiding van journalisten;
- de opleiding van opleiders.

3. De mogelijke deelneming van een Partij aan de respectieve programma's op onderwijs- en opleidingsgebied van de andere Partij zou kunnen worden overwogen in overeenstemming met hun respectieve procedures, en eventueel worden institutionele kaders en samenwerkingsprojecten opgezet in aansluiting op de deelneming van Oekraïne aan het TEMPUS-programma van de Gemeenschap.

#### Art. 60.

##### Landbouw en de agro-industriële sector.

De samenwerking op dit terrein is gericht op de landbouwhervorming, de modernisering, privatisering en herstructurering van de landbouwsector, van de agro-

industriële sector en van de dienstensector in Oekraïne, en het vergroten van de binnenlandse en buitenlandse afzet voor Oekraïense produkten, onder voorwaarden die de bescherming van het milieu waarborgen en met inachtneming van de noodzaak de continuïteit van de voedselvoorziening te verbeteren. De Partijen streven eveneens naar een geleidelijke aanpassing van de Oekraïense normen aan de communautaire technische voorschriften betreffende al dan niet industrieel verwerkte voedingsprodukten uit de landbouw met inbegrip van de sanitaire en fytosanitaire normen.

#### Art. 61.

##### Energie.

1. De samenwerking vindt plaats met inachtneming van de beginselen van de markteconomie en het Europese Energiehandvest tegen de achtergrond van de geleidelijke integratie van de energiemarkten in Europa.

2. De samenwerking strekt zich onder meer over de volgende terreinen uit :

- het milieu-effect van energieproductie, -voorziening en -verbruik ten einde milieuschade als gevolg van deze activiteiten te voorkomen of tot een minimum te beperken;
- verbetering van de kwaliteit en de continuïteit van de energievoorziening, inclusief diversificatie van de leveranciers, op een wijze die uit economisch en milieuoogpunt verantwoord is;
- de uitstippeling van het energiebeleid;
- verbetering van het beheer en de regulering van de energiesector in overeenstemming met de eisen van een markteconomie;
- de totstandbrenging van de institutionele, wettelijke, fiscale en andere voorwaarden die nodig zijn om verhoogde handel en investeringen in energie te stimuleren;
- de bevordering van energiebesparing en een efficiënt energiegebruik;
- de modernisering, ontwikkeling en diversificatie van de energieinfrastructuur;
- verbetering van de technologieën bij de levering en het eindverbruik van de verschillende vormen van energie;
- het beheer en de technische opleiding in de energiesector.
- 

#### Art. 62.

##### Samenwerking in de civiele kernenergiesector.

1. Met inachtneming van de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschap en haar Lid-Staten vindt samenwerking in de civiele kernenergiesector overeenkomstig de wettelijke procedures van elke Partij plaats via de tenuitvoerlegging van specifieke overeenkomsten betreffende bij voorbeeld de handel in nucleaire materialen, nucleaire veiligheid en kernversmelting.

2. De Partijen werken, mede in het kader van internationale fora, samen aan de oplossing van de problemen die als gevolg van de ramp in Tsjernobyl zijn ontstaan; de samenwerking kan met name omvatten :

- een gezamenlijke studie over de wetenschappelijke problemen in verband met het ongeval in Tsjernobyl;
- bestrijding van de radioactieve besmetting van lucht, bodem en water;
- meting van en toezicht op de radioactiviteit van het milieu;
- de aanpak van noodsituaties veroorzaakt door kernenergie/radioactiviteit;
- ontsmetting van met radioactiviteit besmette grond en verwerking van radioactief afval;
- medische problemen in verband met de gevolgen van kernongevallen voor de volksgezondheid;

- oplossing van het veiligheidsprobleem in verband met de vernietigde eenheid 4 in Tsjernobyl;
- economische en administratieve aspecten van de inspanningen om de ramp te boven te komen;
- opleiding ter voorkoming en verzachting van kernongevallen;
- wetenschappelijke en technische aspecten van de curatieve werkzaamheden met het oog op het definitief afrekenen met de gevolgen van de ramp in Tsjernobyl;
- andere terreinen waarover door Partijen overeenstemming wordt bereikt.

-

### Art. 63.

#### Milieu.

1. Met inachtneming van het Europese Energiehandvest en de Verklaring van de Conferentie van Luzern van 1993 ontwikkelen en versterken Partijen hun samenwerking op het gebied van het milieu en de volksgezondheid.

2. De samenwerking beoogt bestrijding van het milieubederf en met name :

- daadwerkelijke controle van de verontreinigingsniveaus en beoordeling van het milieu; informatiesysteem met betrekking tot de toestand van het milieu;
- bestrijding van lokale, regionale en grensoverschrijdende lucht- en waterverontreiniging;
- ecologisch herstel;
- duurzame, doeltreffende en uit milieuoogpunt doelmatige energieproductie en -gebruik; de veiligheid van industriële installaties;
- de classificatie en veilige behandeling van chemische produkten;
- verbetering van de kwaliteit van het water;
- beperking, recycling en veilige verwijdering van afval; tenuitvoerlegging van het Verdrag van Bazel;
- onderzoek van de milieu-effecten van de landbouw, bodemerosie en chemische verontreiniging;
- de bescherming van bossen;
- de instandhouding van de biodiversiteit, beschermde gebieden en duurzaam gebruik en beheer van biologische rijkdommen;
- planning van het landgebruik, met inbegrip van nieuwbouwplanning en stadsplanning;
- aanwending van economische en fiscale instrumenten;
- onderzoek van klimaatsveranderingen op wereldniveau;
- milieu-opvoeding en -bewustmaking;
- tenuitvoerlegging van het Verdrag van Espoo inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband.

3. De samenwerking vindt met name plaats via :

- de opstelling van plannen voor rampen en andere noodsituaties;
- uitwisseling van informatie en deskundigen, onder meer op het gebied van de overdracht van schone technologieën en het veilige en uit milieuoogpunt verantwoorde gebruik van biotechnologieën;
- gezamenlijke onderzoeksactiviteiten;
- verbeteringen van wetgeving om deze meer in overeenstemming te brengen met de communautaire normen;
- samenwerking in regionaal verband, met inbegrip van samenwerking in het kader van het Europees Milieubureau en op internationaal niveau;
- uitstippeling van strategieën, vooral in verband met wereldomvattende en klimatologische kwesties en tevens met het oog op de totstandbrenging van duurzame ontwikkeling;
- milieu-effectstudies.

#### Art. 64.

##### Vervoer.

De Partijen ontwikkelen en versterken hun samenwerking op vervoergebied.

De samenwerking beoogt onder meer de herstructurering en modernisering van de vervoersystemen en -netwerken in Oekraïne en de ontwikkeling en verzekering, in voorkomend geval, van de compatibiliteit van de vervoersystemen in het kader van de verwezenlijking van een meer geïntegreerd vervoerstelsel.

De samenwerking omvat onder meer :

- de modernisering van het beheer en de exploitatie van het wegvervoer, de spoorwegen, havens en luchthavens;
- de modernisering en ontwikkeling van de spoorweg-, waterweg-, weg-, haven-, luchthaven- en luchtvaartinfrastructuur, inclusief de modernisering van de belangrijkste verbindingen van gemeenschappelijk belang en de transeuropese verbindingen voor voornoemde vervoertakken;
- de bevordering en ontwikkeling van het multimodale vervoer;
- de bevordering van gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's;
- de totstandbrenging van het wettelijk en institutioneel kader voor beleidsontwikkeling en -uitvoering, inclusief privatisering van de vervoersector.

-

#### Art. 65.

##### Ruimte.

Met inachtneming van de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschap, haar Lid-Staten en het Europees Ruimteagentschap bevorderen Partijen in voorkomend geval samenwerking op lange termijn wat betreft onderzoek, ontwikkeling en commerciële toepassingen op het gebied van de civiele ruimte. Partijen zullen bijzondere aandacht besteden aan initiatieven die de complementariteit van hun respectieve ruimteactiviteiten ten volle benutten.

#### Art. 66.

##### Post en telecommunicatie.

Binnen de grenzen van hun respectieve bevoegdheden verruimen en versterken Partijen hun samenwerking op de volgende terreinen :

- de uitstippeling van strategieën en richtsnoeren voor de ontwikkeling van de sector telecommunicatie en de post;
- de ontwikkeling van de beginselen van een tariefbeleid en marketing op het gebied van telecommunicatie en post;
- de bevordering van de ontwikkeling van projecten voor telecommunicatie en post en het aantrekken van investeringen;
- verhoging van de efficiëntie en kwaliteit van telecommunicatie en post, onder meer via de liberalisatie van de activiteiten in subsectoren;
- de geavanceerde toepassing van telecommunicatie, met name op het gebied van de elektronische overdracht van kapitaal;
- beheer van telecommunicatienetwerken en hun "optimalisering";
- een passend regelgevend kader voor de verstrekking van telecommunicatie- en postdiensten en voor het gebruik van een radiofrequentiespectrum;
- opleiding op het gebied van telecommunicatie en post met het oog op exploitatie onder marktvoorwaarden.

#### Art. 67.

##### Financiële diensten.

De samenwerking beoogt met name vergemakkelijking van het betrekken van Oekraïne bij algemeen erkende onderlinge verrekeningssystemen. De technische bijstand is toegespitst op :

- de ontwikkeling van het bankwezen en de financiële diensten, de ontwikkeling van een gemeenschappelijke markt van kredietmiddelen, het betrekken van Oekraïne bij een algemeen erkend onderling verrekeningssysteem;
- de ontwikkeling van een belastingstelsel en institutionele ontwikkeling op belastinggebied in Oekraïne, de uitwisseling van ervaringen en personeelsopleiding;
- de ontwikkeling van het verzekeringswezen, hetgeen onder meer een gunstig kader zal vormen voor de deelneming van vennootschappen uit de Gemeenschap aan de oprichting van joint ventures in de verzekeringssector in Oekraïne alsmede de ontwikkeling van de exportkredietverzekering;
- deze samenwerking draagt met name bij tot de bevordering van het aanknopen van betrekkingen tussen Oekraïne en de Lid-Staten in de sector financiële dienstverlening.

-

#### Art. 68.

##### Het witwassen van geld.

1. De Partijen zijn het eens over de noodzaak al het nodige te doen en samen te werken ten einde te voorkomen dat hun financiële systemen worden gebruikt voor het witwassen van inkomsten uit criminele activiteiten in het algemeen en drugsmisdrijven in het bijzonder.

2. De samenwerking op dit gebied omvat administratieve en technische bijstand met het oog op de vaststelling van passende normen ter voorkoming van het witwassen van geld die gelijkwaardig zijn aan de in deze door de Gemeenschap en internationale fora, in het bijzonder de Financial Action Task Force (FATF), gehanteerde.

#### Art. 69.

##### Monetair beleid.

Op verzoek van de Oekraïense autoriteiten verstrekt de Gemeenschap technische bijstand ter ondersteuning van het streven van Oekraïne naar de totstandbrenging en versterking van een eigen monetair stelsel en de invoering van een nieuwe munteenheid die convertibel moet worden en de geleidelijke aanpassing van zijn beleid aan het Europees Monetair Stelsel. Deze bijstand omvat de informele gedachtenwisseling over de beginselen en de werking van het Europees Monetair Stelsel.

#### Art. 70.

##### Regionale ontwikkeling.

1. De Partijen versterken hun samenwerking op het gebied van regionale ontwikkeling en ruimtelijke ordening.

2. Daartoe stimuleren zij de uitwisseling door de nationale, regionale en plaatselijke overheden van informatie over beleid inzake regionale planning en ruimtelijke ordening en over methoden voor het uitstippelen van regionaal beleid met speciale aandacht voor de ontwikkeling van probleemgebieden.

Zij moedigen tevens directe contacten aan tussen de respectieve regio's en openbare organisaties die verantwoordelijk zijn voor de planning van de regionale ontwikkeling ten einde onder meer methoden en wijzen van stimulering van regionale ontwikkeling uit te wisselen.

## Art. 71.

### Sociale samenwerking.

1. De Partijen ontwikkelen hun samenwerking op het gebied van de gezondheid en veiligheid met het oog op de verbetering van het beschermings- en veiligheidsniveau van de werknemers.

De samenwerking omvat met name :

- vorming en opleiding op het gebied van gezondheids- en veiligheidszaken waarbij specifieke aandacht wordt besteed aan de bedrijfssectoren met grote risico's;
- de ontwikkeling en bevordering van preventieve maatregelen ter bestrijding van beroepsziekten en andere met het beroep samenhangende aandoeningen;
- de voorkoming van risico's voor ernstige ongevallen en het beheer van giftige chemische stoffen;
- onderzoek ter ontwikkeling van fundamentele kennis omtrent de werkomgeving en de gezondheid en veiligheid van werknemers.

2. Op het gebied van de werkgelegenheid omvat de samenwerking met name technische bijstand met het oog op :

- optimalisering van de arbeidsmarkt;
- modernisering van de arbeidsbemiddelings- en adviseringsdiensten;
- planning en beheer van de herstructureringsprogramma's;
- stimulering van de ontwikkeling van lokale werkgelegenheid;
- uitwisseling van informatie over programma's inzake soepele tewerkstelling, inclusief programma's die het oprichten van eigen ondernemingen bevorderen.

3. De Partijen besteden bijzondere aandacht aan samenwerking op het gebied van de sociale bescherming, die onder meer samenwerking bij het plannen en ten uitvoer leggen van hervormingen op het gebied van de sociale bescherming in Oekraïne omvat.

Deze hervormingen beogen de ontwikkeling in Oekraïne van aan markteconomieën inherente beschermingsmethoden en omvatten alle terreinen van de sociale bescherming.

## Art. 72.

### Toerisme.

De Partijen versterken en ontwikkelen hun samenwerking met name door de volgende maatregelen :

- vergemakkelijking van het toerisme;
- samenwerking tussen officiële vreemdelingenverkeersorganen;
- verhoging van de informatiestroom;
- overdracht van know-how;
- bestudering van de mogelijkheden voor gezamenlijke acties;
- opleiding voor de ontwikkeling van het toerisme.

-

## Art. 73.

### Midden- en kleinbedrijf.

1. De Partijen streven ernaar het midden- en kleinbedrijf en de verenigingen daarvan, alsmede de samenwerking tussen KMO's in de Gemeenschap en Oekraïne te ontwikkelen en te versterken.

2. De samenwerking omvat technische bijstand, met name op de volgende terreinen :

- de ontwikkeling van een wettelijk kader voor het midden- en kleinbedrijf;
- de ontwikkeling van een passende infrastructuur (een bureau ter ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf, communicatie, bijstand voor de oprichting van een fonds voor het midden- en kleinbedrijf);

- de ontwikkeling van technologieparken.

#### Art. 74.

##### Informatie en communicatie.

De Partijen steunen de ontwikkeling van moderne methoden van informatiebeheersing, met inbegrip van de media, en stimuleren een doeltreffende onderlinge uitwisseling van informatie. Er wordt prioriteit verleend aan programma's die het grote publiek basisinformatie over de Gemeenschap en Oekraïne verstrekken, waarbij, waar mogelijk, over en weer toegang wordt verleend tot databanken met volledige eerbiediging van de intellectuele eigendomsrechten.

#### Art. 75.

##### Consumentenbescherming.

De Partijen werken nauw samen met het oog op de verwezenlijking van verenigbaarheid tussen hun consumentenbeschermingssystemen.

De samenwerking omvat met name het verstrekken van deskundigheid inzake wettelijke en institutionele hervormingen, de totstandbrenging van permanente systemen van wederzijdse informatie over gevaarlijke producten, verbetering van de aan de consument verstrekte informatie, met name over prijzen, kenmerken van producten en geboden diensten, opleidingsactiviteiten voor ambtenaren en andere vertegenwoordigers van de belangen van consumenten, de bevordering van uitwisselingen tussen de vertegenwoordigers van de belangen van consumenten en de verhoging van de verenigbaarheid van de verschillende vormen van consumentenbeschermingsbeleid.

#### Art. 76.

##### Douane.

1. Het doel van de samenwerking is ervoor te zorgen dat alle op goedkeuring wachtende bepalingen betreffende de handel en eerlijke handel worden nageleefd en dat het Oekraïense douanesysteem aan dat van de Gemeenschap wordt aangepast.

2. De samenwerking omvat in het bijzonder de volgende elementen :

- uitwisseling van informatie;
- verbetering van de werkmethoden;
- invoering van een gecombineerde nomenclatuur en het enig administratief document;
- onderlinge aansluiting van de doorvoersystemen van de Gemeenschap en Oekraïne;
- vereenvoudiging van controles op en formaliteiten bij het goederenvervoer;
- steun bij de invoering van moderne douane-informatiesystemen;
- de organisatie van seminars en opleidingsperioden.

3. Onverminderd de overige in deze Overeenkomst en met name in artikel 79 overeengekomen samenwerking vindt de wederzijdse bijstand tussen de douaneinstanties van Partijen plaats overeenkomstig de bepalingen van het aan deze Overeenkomst gehechte protocol.

#### Art. 77.

##### Statistische samenwerking.

De samenwerking op dit gebied beoogt de ontwikkeling van een efficiënt statistiekstelsel dat de betrouwbare statistieken kan leveren die nodig zijn om het proces van economische hervorming te ondersteunen en te controleren en een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van het particulier ondernemerschap in Oekraïne.

Partijen werken met name op de volgende terreinen samen :

- aanpassing van het Oekraïense statistisch systeem aan internationale methoden, normen en classificaties;
- uitwisseling van statistische gegevens;
- het leveren van de nodige statistische macro- en micro-economische gegevens om economische hervormingen uit te voeren en te beheren.

De Gemeenschap verleent technische bijstand aan Oekraïne om dit doel te verwezenlijken.

#### **Art. 78.**

##### **Economie.**

De Partijen vergemakkelijken het proces van economische hervorming en de coördinatie van hun economisch beleid door hun samenwerking die gericht is op het verkrijgen van een beter inzicht in de grondslagen van hun respectieve economieën en de uitstippeling en tenuitvoerlegging van economisch beleid in markteconomieën. Daartoe wisselen Partijen informatie uit over macro-economische resultaten en vooruitzichten.

De Gemeenschap verstrekt technische bijstand om :

- Oekraïne bij te staan in zijn economisch hervormingsproces door het verstrekken van deskundige en technische adviezen;
- samenwerking tussen economen aan te moedigen ten einde de overdracht van know-how voor de uitstippeling van economisch beleid te bespoedigen en te zorgen voor ruime verspreiding van onderzoek dat voor het beleid van belang kan zijn.

-

#### **Art. 79.**

##### **Verdovende middelen.**

De Partijen werken in het kader van hun respectieve bevoegdheden samen voor grotere efficiëntie van het beleid en de maatregelen om de illegale produktie en levering van en de handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen, inclusief voorkoming van het oneigenlijk gebruik van precursoren, tegen te gaan, alsmede voor de bevordering van de preventie en terugdringing van de vraag naar verdovende middelen. De samenwerking op dit gebied is gebaseerd op onderling overleg en nauwe coördinatie tussen Partijen over de doelstellingen en maatregelen op de verschillende met verdovende middelen verband houdende terreinen.

### **TITEL VIII. - Culturele samenwerking.**

#### **Art. 80.**

De Partijen verbinden zich ertoe de culturele samenwerking te bevorderen, aan te moedigen en te vergemakkelijken. In voorkomend geval kunnen de culturele samenwerkingsprogramma's van de Gemeenschap of de programma's van een of meer Lid-Staten het voorwerp van samenwerking vormen en kunnen verdere activiteiten van wederzijds belang worden ontwikkeld.

### **TITEL IX. - Financiële samenwerking.**

#### **Art. 81.**

Met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van deze Overeenkomst en in overeenstemming met de artikelen 82, 83 en 84 ontvangt Oekraïne tijdelijk financiële bijstand van de Gemeenschap die de vorm aanneemt van technische bijstand in de

vorm van schenkingen ten einde de economische hervorming van Oekraïne te bespoedigen.

#### Art. 82.

Deze financiële bijstand wordt geleverd in het kader van TACIS, zoals in de desbetreffende verordening van de Raad van de Europese Unie bepaald.

#### Art. 83.

De doelstellingen en terreinen van de financiële bijstand van de Gemeenschap worden vastgesteld in een indicatief programma dat de door de beide Partijen vast te stellen prioriteiten weerspiegelt, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van Oekraïne, zijn sectoriële opnemingscapaciteiten en de met de hervorming geboekte voortgang. De Partijen stellen de Samenwerkingsraad van een en ander in kennis.

Art. 84. Om optimaal profijt te kunnen trekken uit de beschikbare middelen zorgen de Partijen ervoor dat de technische bijstandsbijdragen van de Gemeenschap worden toegekend in nauwe coördinatie met die uit andere financieringsbronnen, zoals de Lid-Staten, andere landen en internationale organisaties, zoals de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling, de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) en het IMF.

### TITEL X. - Institutionele, algemene en slotbepalingen.

#### Art. 85.

Hierbij wordt een Samenwerkingsraad opgericht, die toezicht houdt op de tenuitvoerlegging van deze Overeenkomst. Deze Samenwerkingsraad komt eens per jaar of telkens wanneer de omstandigheden zulks vereisen op Ministersniveau bijeen. Hij behandelt alle belangrijke vraagstukken die zich in het kader van deze Overeenkomst voordoen, en alle andere, bilaterale of internationale vraagstukken van gemeenschappelijk belang om de doelstellingen van deze Overeenkomst te bereiken. De Samenwerkingsraad kan tevens passende aanbevelingen doen in onderlinge overeenstemming tussen de Partijen.

#### Art. 86.

1. De Samenwerkingsraad bestaat uit de leden van de Raad van de Europese Unie en leden van de Commissie van de Europese Gemeenschappen enerzijds en uit leden van de Regering van Oekraïne anderzijds.
2. De Samenwerkingsraad stelt zijn reglement van orde vast.
3. De Samenwerkingsraad wordt beurtelings voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Gemeenschap en door een lid van de Regering van Oekraïne.

#### Art. 87.

1. De Samenwerkingsraad wordt bij de vervulling van zijn taken bijgestaan door een Samenwerkingscomité, bestaande uit vertegenwoordigers van de leden van de Raad van de Europese Unie en van leden van de Commissie van de Europese Gemeenschappen enerzijds, en uit vertegenwoordigers van de Regering van Oekraïne anderzijds. In beginsel zullen dit hogere ambtenaren zijn. Het Samenwerkingscomité wordt beurtelings voorgezeten door de Gemeenschap en Oekraïne.

De Samenwerkingsraad bepaalt in zijn reglement van orde de taken van het Samenwerkingscomité. Deze omvatten onder meer de voorbereiding van de vergaderingen van de Samenwerkingsraad en de vaststelling van de werkwijze van het Comité.

2. De Samenwerkingsraad mag ongeacht welke van zijn bevoegdheden aan het Samenwerkingscomité delegeren, dat voor de continuïteit zal zorgen tussen de vergaderingen van de Samenwerkingsraad in.

#### Art. 88.

De Samenwerkingsraad kan tot de oprichting besluiten van ieder ander speciaal comité of lichaam dat hem bij de uitvoering van zijn taken kan bijstaan en bepaalt de samenstelling en taken van deze comités of lichamen alsmede hun werkwijze.

#### Art. 89.

Bij het onderzoek van ongeacht welke kwestie die zich voordoet in het kader van deze Overeenkomst met betrekking tot een bepaling betreffende een artikel van de GATT houdt de Samenwerkingsraad zoveel mogelijk rekening met de algemeen gebruikelijke interpretatie van het artikel van de GATT in kwestie door de overeenkomstsluitende Partijen bij de GATT.

#### Art. 90.

Er wordt een Parlementair Samenwerkingscomité opgericht.

Dit zal als forum dienen waar leden van het Parlement van Oekraïne en het Europees Parlement elkander kunnen ontmoeten en met elkander van gedachten kunnen wisselen. Het Comité komt met door hem zelf te bepalen tussenpozen bijeen.

#### Art. 91.

1. Het Parlementair Samenwerkingscomité bestaat uit leden van het Europees Parlement enerzijds, en uit leden van het Parlement van Oekraïne anderzijds.

2. Het Parlementair Samenwerkingscomité stelt zijn reglement van orde vast.

3. Het Parlementair Samenwerkingscomité wordt bij toerbeurt door het Europees Parlement en door het Parlement van Oekraïne voorgezeten, volgens de in zijn reglement van orde op te nemen bepalingen.

#### Art. 92.

Het Parlementair Samenwerkingscomité kan de Samenwerkingsraad om ter zake doende inlichtingen over de tenuitvoerlegging van deze Overeenkomst verzoeken. De Samenwerkingsraad verstrekt het Samenwerkingscomité de verlangde informatie.

Het Parlementair Samenwerkingscomité wordt ingelicht over de aanbevelingen van de Samenwerkingsraad.

Het Parlementair Samenwerkingscomité kan aanbevelingen doen aan de Samenwerkingsraad.

#### Art. 93.

1. Binnen het toepassingsgebied van deze Overeenkomst verbindt elk van de Partijen zich ertoe erop toe te zien dat natuurlijke personen en rechtspersonen van de andere Partij, zonder discriminatie ten opzichte van de eigen onderdanen, toegang hebben tot de ter zake bevoegde rechterlijke en administratieve instanties van de Partijen ter bescherming van hun persoonlijkheids- en eigendomsrechten, waaronder ook die betreffende intellectuele, industriële en commerciële eigendom.

2. Binnen de grenzen van hun respectieve bevoegdheden zetten beide Partijen zich in om :

- arbitrage aan te moedigen bij geschillen die voortkomen uit handels- en samenwerkingstransacties tussen ondernemers van de Gemeenschap en Oekraïne;

- overeen te komen dat wanneer een geschil ter arbitrage wordt voorgelegd elke Partij bij het geschil, behalve wanneer de regels van de arbitrage-instantie die door de Partijen is gekozen anders bepalen, haar eigen scheidsrechter kiest ongeacht diens nationaliteit en dat de voorzitter de derde scheidsrechter of de enige scheidsrechter een ingezetene van een derde staat mag zijn;
- hun ondernemers aan te bevelen in onderling overleg het recht te kiezen dat op hun contracten van toepassing is;
- aan te moedigen dat een beroep wordt gedaan op de arbitragevoorschriften die zijn uitgewerkt door de Commissie van de Verenigde Naties inzake Internationaal Handelsrecht (Uncitral) en arbitrage door een instantie van een Staat die het Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale uitspraken dat op 10 juni 1958 in New York werd gesloten, heeft ondertekend.

#### Art. 94.

Niets in deze Overeenkomst belet een Partij maatregelen te nemen :

- a) die zij nodig acht om de bekendmaking te beletten van informatie die haar vitale veiligheidsbelangen in gevaar brengt;
- b) die verband houden met de produktie van of de handel in wapens, munitie of oorlogsmateriaal of met onderzoek, ontwikkeling of produktie die absoluut vereist zijn voor defensiedoeleinden, mits deze maatregelen niet de concurrentievoorwaarden wijzigen voor produkten die niet voor specifiek militaire doeleinden bestemd zijn;
- c) die zij van vitaal belang acht voor haar eigen veiligheid in geval van ernstige binnenlandse beroeringen die de openbare rust in gevaar brengen, in tijden van oorlog of ernstige internationale spanningen die een oorlogsdreiging inhouden of om verplichtingen na te komen die zij voor de instandhouding van de vrede en de internationale veiligheid is aangegaan;
- d) die zij nodig acht om haar internationale verplichtingen en verbintenissen na te komen met betrekking tot de controle op het tweeledig gebruik van industriële goederen en technologieën.

#### Art. 95.

1. Op de door deze Overeenkomst bestreken terreinen en onverminderd eventuele bijzondere bepalingen daarvan, zullen :

- de regelingen die Oekraïne ten opzichte van de Gemeenschap toepast geen aanleiding geven tot discriminatie tussen de Lid-Staten, hun onderdanen dan wel hun vennootschappen;
- de regelingen die de Gemeenschap ten opzichte van Oekraïne toepast geen aanleiding geven tot discriminatie tussen onderdanen of vennootschappen van Oekraïne.

2. Het bepaalde in lid 1 doet geen afbreuk aan het recht van de Partijen om de ter zake doende bepalingen van hun belastingwetgeving toe te passen op belastingplichtigen die niet in dezelfde situatie verkeren ten aanzien van hun woonplaats.

#### Art. 96.

1. Elk van beide Partijen mag ieder geschil dat verband houdt met de toepassing of de uitlegging van deze Overeenkomst aan de Samenwerkingsraad voorleggen.

2. De Samenwerkingsraad kan het geschil bij aanbeveling beslechten.

3. Indien het geschil niet overeenkomstig lid 2 kan worden beslecht, mag elk van beide Partijen de andere van de benoeming van een bemiddelaar in kennis stellen; de andere Partij moet dan binnen twee maanden een tweede bemiddelaar benoemen. Voor de

toepassing van deze procedure worden de Gemeenschap en haar Lid-Staten geacht één der beide Partijen bij het geschil te zijn.

De Samenwerkingsraad benoemt een derde bemiddelaar.

De aanbevelingen van de bemiddelaars worden met meerderheid van stemmen genomen. Deze aanbevelingen zijn niet bindend voor de Partijen.

#### Art. 97.

De Partijen komen overeen op verzoek van elk van de Partijen onmiddellijk overleg te plegen via passende kanalen om kwesties met betrekking tot de uitlegging of tenuitvoerlegging van deze Overeenkomst en andere relevante aspecten van de betrekkingen tussen de Partijen te bespreken.

De bepalingen van dit artikel doen geen afbreuk aan en gelden onder voorbehoud van de artikelen 18, 19, 96 en 102.

#### Art. 98.

De bij deze Overeenkomst verleende behandeling van Oekraïne zal niet gunstiger zijn dan die welke de Lid-Staten onderling toepassen.

#### Art. 99.

In de Overeenkomst wordt onder de term "Partijen" verstaan Oekraïne, enerzijds, en de Gemeenschap, of de Lid-Staten, of de Gemeenschap en de Lid-Staten, overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden, anderzijds.

#### Art. 100.

Het Verdrag inzake het Europees Energiehandvest en de protocollen daarvan zijn vanaf de inwerkingtreding van deze Overeenkomst van toepassing op zaken die ook onder deze Overeenkomst ressorteren in de mate waarin het Verdrag in die toepassing voorziet.

#### Art. 101.

Deze Overeenkomst wordt gesloten voor een aanvankelijke periode van tien jaar. Zij wordt automatisch telkens met een jaar verlengd tenzij één van beide Partijen de andere Partij zes maanden voor het verstrijken ervan schriftelijk ervan in kennis stelt dat zij deze Overeenkomst opzegt.

#### Art. 102.

1. De Partijen treffen alle algemene en bijzondere maatregelen die vereist zijn om aan hun verplichtingen krachtens deze Overeenkomst te voldoen. Zij zullen erop toezien dat de in deze Overeenkomst aangegeven doelstellingen worden bereikt.

2. Indien een van beide Partijen van mening is dat de andere Partij een verplichting krachtens deze overeenkomst niet is nagekomen, kan zij passende maatregelen treffen. Alvorens dit te doen, verstrekt zij, behalve in bijzonder dringende gevallen, de Samenwerkingsraad alle ter zake doende informatie die nodig is voor een grondig onderzoek van de situatie, ten einde een voor beide Partijen aanvaardbare oplossing te vinden.

Bij voorrang moeten die maatregelen worden gekozen die de goede werking van deze Overeenkomst het minst verstoren. Deze maatregelen worden onmiddellijk ter kennis van de Samenwerkingsraad gebracht; op verzoek van de andere Partij wordt daaromtrent in de Samenwerkingsraad overleg gepleegd.

#### Art. 103.

De bijlagen I, II, III, IV, V, het aanhangsel bij bijlage V, en het protocol vormen een integrerend bestanddeel van deze Overeenkomst.

#### Art. 104.

Zolang onder deze Overeenkomst geen gelijkwaardige rechten voor personen en ondernemers zijn verwezenlijkt, zal deze Overeenkomst geen afbreuk doen aan de rechten die hun worden verzekerd door bestaande overeenkomsten, welke bindend zijn voor één of meer Lid-Staten enerzijds en voor Oekraïne anderzijds, met uitzondering van gebieden die tot de bevoegdheid van de Gemeenschap behoren en zonder afbreuk te doen aan de verplichtingen van de Lid-Staten die voortvloeien uit deze Overeenkomst op gebieden die tot hun bevoegdheid behoren.

#### Art. 105.

Deze Overeenkomst is van toepassing, enerzijds, op de gebieden waar de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal van toepassing zijn en onder de in die verdragen neergelegde voorwaarden en, anderzijds, op het grondgebied van Oekraïne.

#### Art. 106.

De Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie is de depositaris van deze Overeenkomst.

#### Art. 107.

Deze Overeenkomst is opgesteld in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Franse, de Griekse, de Italiaanse, de Nederlandse, de Portugese, de Spaanse en de Oekraïense taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek en zal worden gedeponereerd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie.

#### Art. 108.

Deze Overeenkomst wordt door de Partijen volgens hun eigen procedures goedgekeurd.

Deze Overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand volgende op de dag waarop de Partijen de Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie kennisgeving doen van het feit dat de in de eerste alinea bedoelde procedures zijn voltooid.

Bij haar inwerkingtreding vervangt deze Overeenkomst, wat de betrekkingen tussen Oekraïne en de Gemeenschap betreft, de Overeenkomst tussen de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken inzake handel en commerciële en economische samenwerking die op 18 december 1989 in Brussel werd ondertekend.

#### Art. 109.

Indien de bepalingen van bepaalde onderdelen van deze Overeenkomst in afwachting van de voltooiing van de procedures die noodzakelijk zijn voor de inwerkingtreding van deze Overeenkomst in 1994 in werking treden bij wege van een Interimovereenkomst tussen de Gemeenschap en Oekraïne, komen de Partijen overeen dat de term "datum van inwerkingtreding" in dat geval betekent de datum van inwerkingtreding van de Interimovereenkomst.

Gedaan te Luxemburg, de veertiende juni negentienhonderd vierennegentig.

Voor het Koninkrijk België :  
Voor de Europese Gemeenschappen :

## **BIJLAGEN.**

### **Art. N0. Lijst van bijlagen.**

Bijlage I Indicatieve lijst van voordelen die Oekraïne overeenkomstig artikel 12 aan de Onafhankelijke Staten toekent.

Bijlage II Uitzonderingsmaatregelen die afwijken van het bepaalde in artikel 14.

Bijlage III Overeenkomsten inzake intellectuele, industriële en commerciële eigendom als bedoeld in artikel 50, lid 2.

Bijlage IV Voorbehouden van de Gemeenschap overeenkomstig artikel 30, lid 1, onder b).

Bijlage V Voorbehouden van Oekraïne overeenkomstig artikel 30, lid 2, onder a).

Aanhangsel Financiële diensten : definities.  
van bijlage V

Lijst van protocollen.  
Protocol inzake wederzijdse bijstand in douanezaken.

### **Art. N1.**

**Bijlage I. - Indicatieve lijst van voordelen die Oekraïne overeenkomstig artikel 12 aan de Onafhankelijke Staten toekent.**

1. Armenië, Wit-<Rusland>, Estonië, Georgië, Kazachstan, Lituanië, Moldavië, Turkmenistan, <Rusland> : geen invoerrechten.

Er worden geen uitvoerrechten geheven van goederen die in het kader van verrekeningsovereenkomsten en overeenkomsten tussen de staten worden geleverd, tot de hoeveelheden die in deze overeenkomsten zijn vastgesteld.

Bij uitvoer en bij invoer wordt geen BTW geheven. Bij uitvoer worden geen accijnzen geheven.

Alle uitvoercontingenten van de Onafhankelijke Staten voor de leverantie van produkten in het kader van de jaarlijkse overeenkomsten inzake handel en samenwerking tussen de staten worden op dezelfde wijze geopend als die voor leveringen ten behoeve van de Staat.

2. In het handelsverkeer met Armenië, Wit-<Rusland>, Estonië, Georgië, Kazachstan, Lituanië, Moldavië en Turkmenistan kunnen de betalingen in roebels worden gedaan.

In het handelsverkeer met <Rusland> kunnen de betalingen in roebels of karbovanets worden gedaan.

Alle Onafhankelijke Staten - speciaal systeem voor niet commerciële transacties, met inbegrip van de uit deze transacties voortvloeiende betalingen.

3. Alle Onafhankelijke Staten - speciaal systeem van lopende betalingen.

4. Alle Onafhankelijke Staten - speciaal prijzenstelsel voor de handel in bepaalde grondstoffen en halffabrikaten.

5. Alle Onafhankelijke Staten - speciale voorwaarden voor het transitoverkeer.
6. Alle Onafhankelijke Staten - bijzondere douaneprocedures.

#### Art. N2.

##### Bijlage II. - Uitzonderingsmaatregelen die afwijken van het bepaalde in artikel 14.

1. Uitzonderingsmaatregelen die afwijken van het bepaalde in artikel 14 kunnen door Oekraïne worden genomen in de vorm van kwantitatieve beperkingen op niet-discriminatoire grondslag.
  2. Deze maatregelen mogen uitsluitend worden genomen ten behoeve van jonge industrieën of bepaalde sectoren die worden geherstructureerd of die met ernstige moeilijkheden te kampen hebben, in het bijzonder wanneer deze moeilijkheden met belangrijke sociale problemen gepaard gaan.
  3. De totale waarde van de ingevoerde produkten waarop deze maatregelen van toepassing zijn mag niet meer bedragen dan 15 % van de totale invoer uit de Gemeenschap gedurende het laatste jaar voorafgaande aan de invoering van kwantitatieve beperkingen en waarvoor statistische gegevens beschikbaar zijn.
  4. Behoudens andersluidende afspraken van de partijen mogen deze maatregelen uitsluitend worden toegepast gedurende een overgangperiode die eindigt op 31 december 1998 of, indien dit vroeger is, wanneer Oekraïne partij wordt bij de GATT.
  5. Oekraïne stelt de Samenwerkingsraad in kennis van alle maatregelen die het voornemens is te treffen in het kader van deze bijlage.
- Voorts zal, indien de Gemeenschap daarom verzoekt en vóór zij van kracht worden, in de Samenwerkingsraad overleg plaatsvinden over deze maatregelen en de sectoren waarop zij van toepassing zijn.

#### Art. N3.

##### Bijlage III. - Overeenkomsten inzake intellectuele, industriële en commerciële eigendom als bedoeld in artikel 50, lid 2.

1. Artikel 50, lid 2 heeft betrekking op de volgende multilaterale overeenkomsten :
  - Berner-conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst (Akte van Parijs, 1971);
  - Internationaal Verdrag inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties (Rome, 1961);
  - Protocol bij de Schikking van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken (Madrid, 1989);
  - Overeenkomst van Nice betreffende de internationale classificatie van de waren en diensten ten behoeve van de inschrijving van merken (Genève 1977, gewijzigd 1979);
  - Verdrag van Boedapest inzake de internationale erkenning van het depot van micro-organismen ten dienste van de octrooiverlening (1977, gewijzigd 1980);
  - Internationaal Verdrag tot bescherming van kweekprodukten (UPOV) (Akte van Genève, 1978).
2. Oekraïne streeft ernaar zo spoedig mogelijk toe te treden tot de Akte van 1991 van het Internationaal Verdrag tot bescherming van kweekprodukten (UPOV).
3. De Samenwerkingsraad kan aanbevelen dat artikel 50, lid 2, voor andere multilaterale overeenkomsten geldt. Indien zich problemen voordoen op het gebied van de intellectuele, de industriële en de commerciële eigendom die de handel ongunstig beïnvloeden, wordt op verzoek van een der Partijen ten spoedigste overleg gepleegd ten einde een voor beide Partijen bevredigende oplossing te vinden voor het probleem.
4. De Partijen bevestigen het belang dat zij hechten aan de verplichtingen die voortvloeien uit de hiernavolgende multilaterale overeenkomsten :

- Verdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom (Akte van Stockholm, 1967, gewijzigd 1979);
  - Schikking van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken (Akte van Stockholm, 1967, gewijzigd 1979);
  - Verdrag tot samenwerking inzake octrooien (Octrooisamenwerkingsverdrag) (Washington 1970, aangepast en gewijzigd in 1979 en 1984).
5. Vanaf de inwerkingtreding van de overeenkomst kent Oekraïne aan vennootschappen en onderdanen van de Gemeenschap wat de erkenning en de bescherming van intellectuele, industriële en commerciële eigendom betreft, een behandeling toe die niet minder gunstig is dan die welke dit land uit hoofde van bilaterale overeenkomsten aan enig ander derde land toekent.
6. De bepalingen van punt 5 zijn niet van toepassing op de voordelen die Oekraïne op een daadwerkelijke grondslag van reciprociteit aan enig derde land toekent of op de voordelen die Oekraïne aan een ander land van de voormalige Sovjet-Unie toekent.

#### Art. N4.

#### Bijlage IV. - Voorbehouden van de Gemeenschap overeenkomstig artikel 30, lid 1, onder b).

##### Mijnbouw.

In sommige Lid-Staten kan voor de ontginning van erts door vennootschappen waarover onderdanen van niet-EG-landen zeggenschap hebben, een vergunning vereist zijn.

##### Visserij.

Tenzij anders bepaald is de toegang tot en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en visserijgronden die zich bevinden in maritieme wateren die onder de soevereiniteit of de jurisdictie van Lid-Staten vallen, beperkt tot vissersvaartuigen die de vlag van een Lid-Staat voeren en die op het grondgebied van de Gemeenschap geregistreerd zijn.

##### Aankoop van onroerend goed.

In sommige Lid-Staten is de aankoop van onroerend goed door niet-EG-vennootschappen aan beperkingen onderworpen.

##### Audiovisuele diensten met inbegrip van de radio-omroep.

Wat productie en distributie betreft, met inbegrip van het uitzenden en andere vormen van transmissie aan het publiek, kan de nationale behandeling beperkt zijn tot audiovisuele werken die aan bepaalde criteria ten aanzien van de oorsprong voldoen.

##### Telecommunicatiediensten, met inbegrip van mobiele diensten en satellietverbindingen.

##### Gereserveerde diensten.

In sommige Lid-Staten is de markttoegang voor complementaire diensten en infrastructuur beperkt.

##### Vrije beroepen.

Beperkt tot natuurlijke personen die onderdaan zijn van een Lid-Staat. Onder bepaalde voorwaarden kan aan deze personen toestemming tot het oprichten van een vennootschap worden verleend.

##### Landbouw.

In bepaalde Lid-Staten wordt de nationale behandeling niet toegekend aan vennootschappen waarover onderdanen van niet-EG-landen zeggenschap hebben en die een landbouwbedrijf wensen op te richten.

De aankoop van wijngaarden door dergelijke vennootschappen is afhankelijk gesteld van een kennisgeving of, in voorkomend geval, een vergunning.

##### Persagentschappen.

In sommige Lid-Staten is de deelneming van buitenlanders in uitgeverijen en omroeporganisaties aan beperkingen onderworpen.

## Art. N5.

### Bijlage V. - Voorbehouden van Oekraïne overeenkomstig artikel 30, lid 2, onder a).

De toepassing van de in deze bijlage opgenomen voorbehouden mag in geen geval resulteren in een minder gunstige behandeling dan die welke aan ondernemingen van derde landen wordt toegekend.

#### 1. Financiële diensten (als omschreven in het Aanhangsel van bijlage V).

##### 1.1. Bankwezen en aanverwante financiële diensten.

Gedurende een overgangperiode van ten hoogste vijf jaar te rekenen vanaf de datum van ondertekening van de overeenkomst kan Oekraïne ten aanzien van de vestiging van dochterondernemingen en filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap in Oekraïne de bepalingen van de Oekraïense wetgeving blijven toepassen die betrekking hebben op :

- het stelsel van valutaregelingen en valutacontroles;
- banken en bankactiviteiten;
- borgstelling;
- aandelen en beursverrichtingen;
- privatiseringsdocumenten (in verband met de distributie en het verhandelen van privatiseringsvergunningen).

Gedurende de vorengenoemde overgangperiode zullen geen nieuwe voorschriften of maatregelen worden vastgesteld die de discriminatie van dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap ten aanzien van Oekraïense vennootschappen versterken.

##### 1.2. Verzekering (als omschreven in het Aanhangsel van bijlage V).

Ten hoogste vijf jaar na de datum van ondertekening van de overeenkomst zal Oekraïne de noodzakelijke voorwaarden scheppen voor de vestiging van verzekeringsmaatschappijen uit de Gemeenschap en voor de oprichting van gezamenlijke verzekeringsmaatschappijen in de zin van artikel 30, lid 2 onder a).

Gedurende de vorengenoemde overgangperiode zullen geen nieuwe voorschriften of maatregelen worden ingevoerd die de discriminatie van dochterondernemingen of filialen van vennootschappen uit de Gemeenschap ten opzichte van Oekraïense vennootschappen versterken.

In sommige sectoren is de deelneming van buitenlanders aan het verzekeringsbedrijf gedurende de overgangperiode verboden, beperkt of aan bijzondere bepalingen onderworpen.

#### 2. Andere gebieden.

Handel in onroerend goed met inbegrip van gronden.

Eigendom en gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Gebruik van de ondergrond en de natuurlijke hulpbronnen met inbegrip van de mijnbouw.

Aan- en verkoop van natuurlijke hulpbronnen.

Visserij.

De toegang tot en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en visserijgronden in de Oekraïense territoriale wateren en in de exclusieve economische zone van Oekraïne zijn aan beperkingen onderworpen.

Aan de jacht wordt door de Oekraïense wet een aantal beperkingen opgelegd.

Landbouw.

Aan- en verkoop van landbouwgronden en bossen.

Huur van staatseigendommen.

Oekraïne kan eisen dat de huur van staatseigendommen in vrij converteerbare valuta's word betaald.

Telecommunicatie.

De vestiging van vennootschappen waarover buitenlanders zeggenschap hebben kan aan een stelsel van vergunningen worden onderworpen.

Ondernemingen in de sector van de massamedia.

De deelneming van buitenlanders aan de activiteiten van de massamedia kan aan enige beperkingen worden onderworpen.

Bepaalde vrije beroepen.

In sommige sectoren kunnen vrije beroepen uitsluitend door Oekraïense onderdanen worden uitgeoefend of zijn deze aan bepaalde voorwaarden onderworpen (geneeskunde, onderwijs, juridische diensten met uitsluiting van adviesbureau's voor het bedrijfsleven en de desbetreffende juridische aspecten daarvan).

Historische gebouwen en monumenten.

## Art. N6.

### Aanhangsel bij Bijlage V. - Financiële diensten : definities.

Een financiële dienst is een dienst van financiële aard die door een financiële dienstverlener van een Partij wordt aangeboden. Financiële diensten omvatten de volgende activiteiten :

A. Alle verzekeringsdiensten en daarmee verband houdende diensten :

1. Directe verzekering (met inbegrip van co-assurantie) :

i) levensverzekering;

ii) niet-levensverzekering.

2. Herverzekering en retrocessie.

3. Verzekeringsbemiddeling zoals diensten van makelaars en agenten.

4. Nevendiensten van het verzekeringsbedrijf, zoals diensten op het gebied van advisering, actuariaat, risicobeoordeling en schaderegeling.

B. Bancaire en andere financiële diensten (verzekeringen niet inbegrepen) :

1. In ontvangst nemen van deposito's en andere terugbetaalbare gelden van het publiek.

2. Verstrekken van leningen, met inbegrip van met name consumentenkrediet, hypothecair krediet, factoring en financiering van handelstransacties.

3. Financiële leasing.

4. Alle betalings- en geldovermakingsdiensten, met inbegrip van krediet- en betaalkaarten, reischeques en kredietbrieven.

5. Verlenen van garanties en stellen van borgtochten.

6. Transacties voor eigen rekening of voor rekening van cliënten, hetzij ter beurse, hetzij op een markt buiten de beurs, hetzij anderszins, met betrekking tot :

a) geldmarktinstrumenten (cheques, wissels, depositocertificaten enz.);

b) vreemde valuta's;

c) afgeleide producten, zoals bij voorbeeld futures en opties;

d) wisselkoers- en rente-instrumenten, met inbegrip van producten zoals swaps, rentetermijncontracten enz.;

e) effecten;

f) andere waardepapieren en financiële activa, met inbegrip van ongemunt goud en zilver.

7. Deelneming aan emissies van diverse soorten effecten, met inbegrip van het overnemen en plaatsen van emissies als agent (openbaar of particulier) en het verlenen van daarmee verband houdende diensten.

8. Bemiddeling op de interbankmarkten.

9. Beheer van activa, bij voorbeeld geld- of vermogensbeheer, alle vormen van beheer van collectieve belegging, beheer van pensioenfondsen alsmede bewaar-, deposito- en trustdiensten.

10. Vereffenings- en verrekeningsdiensten voor financiële activa met inbegrip van effecten, afgeleide producten en andere waardepapieren.

11. Verstrekken en overdragen van financiële informatie, financiële gegevensverwerking en bijbehorende software door verleners van andere financiële diensten.

12. Advisering en andere financiële nevendiensten in verband met de in de punten 1 tot 11 genoemde activiteiten, met inbegrip van kredietreferenties en -analyse, onderzoek en advies in verband met beleggingen en portefeuillesamenstelling, alsmede advies over overnames en over bedrijfsreorganisatie en -strategie.

De volgende activiteiten zijn van de definitie van financiële diensten uitgesloten :

a) activiteiten van centrale banken of andere overheidsinstellingen voor de tenuitvoerlegging van het monetair beleid of het wisselkoersbeleid;

b) activiteiten die voor rekening of met garantie van de Staat worden verricht door centrale banken, overheidsinstanties of -organisaties of openbare instellingen, behalve wanneer die activiteiten door financiële dienstverleners in concurrentie met die overheidslichamen mogen worden uitgevoerd;

c) activiteiten die deel uitmaken van een wettelijk stelsel van sociale zekerheid of van wettelijke pensioenregelingen, behalve wanneer die activiteiten door financiële dienstverleners in concurrentie met overheidslichamen of particuliere instellingen mogen worden uitgevoerd.

#### [Art. N7.](#)

[Protocol betreffende wederzijdse bijstand tussen de administratieve autoriteiten in douanezaken.](#)

(Voor het Protocol, zie %%1994-06-14/40%%).

#### [Art. N8. Verklaringen.](#)

Art. 1N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 18.

De Gemeenschap en Oekraïne verklaren dat de tekst van de vrijwaringsclausule geen GATT-vrijwaringsbehandeling toekent.

Art. 2N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 19.

Overeengekomen wordt dat de bepalingen van artikel 19 niet ten doel hebben, noch tot gevolg mogen hebben dat de in de onderscheiden wetgeving van de partijen vervatte procedures voor onderzoek inzake antidumping en subsidies worden vertraagd, gehinderd of belet.

Art. 3N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 30.

Onverminderd de in de bijlagen IV en V genoemde voorbeholden en de bepalingen van de artikelen 44 en 47, komen de partijen overeen dat de woorden "overeenkomstig hun wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen" in de leden 1 en 2 van artikel 30 betekenen dat elke partij voorschriften voor de vestiging en werking van vennootschappen op haar grondgebied mag vaststellen, op voorwaarde dat deze voorschriften met betrekking tot de vestiging en werking van vennootschappen van de andere partij niet leiden tot nieuwe voorbeholden die in een behandeling resulteren die minder gunstig is dan die welke wordt toegekend aan hun eigen vennootschappen dan wel aan vennootschappen of filialen of dochterondernemingen van vennootschappen uit een derde land.

Art. 4N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 31.

Handelsvertegenwoordigingen van binnenvaartondernemingen van een partij op het grondgebied van de andere partij vallen onder de wettelijke regeling die van toepassing is in de Lid-Staten of Oekraïne totdat overeenstemming kan worden bereikt over specifieke, gunstiger bepalingen voor deze handelsvertegenwoordigingen, indien voor

deze vertegenwoordigingen geen andere rechtsinstrumenten van toepassing zijn die bindend zijn voor de partijen.

Overeengekomen wordt dat handelsvertegenwoordigingen de vorm dienen aan te nemen van dochterondernemingen of filialen als omschreven in artikel 32.

"Wettelijke regeling die van toepassing is" wordt in het Oekraïens vertaald met "diyuche zakonodavstvo".

Art. 5N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende het begrip "zeggenschap" in artikel 32, onder b), en artikel 43.

1. De partijen bevestigen dat zij het onderling eens zijn dat het bestaan van "zeggenschap" afhangt van de feitelijke omstandigheden van elk geval.

2. Een vennootschap wordt bijvoorbeeld geacht onder "zeggenschap" van een andere vennootschap te staan, en dus een dochteronderneming van de betrokken vennootschap te zijn, indien :

- de andere vennootschap rechtstreeks of middellijk beschikt over een meerderheid van de stemrechten, of;

- de andere vennootschap het recht heeft de meerderheid van de leden van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan aan te stellen of af te zetten, en terzelfder tijd aandeelhouder of lid van de dochteronderneming is.

3. Beide partijen verklaren dat de in punt 2 vermelde criteria niet limitatief zijn.

Art. 6N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 50.

De partijen zijn het erover eens dat voor de toepassing van de Overeenkomst intellectuele, industriële en commerciële eigendom inzonderheid het volgende omvat : auteursrechten, met inbegrip van de auteursrechten op computerprogramma's, en naburige rechten, de rechten voor octrooien, industriële ontwerpen, geografische aanduidingen, met inbegrip van benamingen van oorsprong, warenmerken en dienstmerken, topografieën van geïntegreerde schakelingen, alsmede bescherming tegen oneerlijke mededinging als bedoeld in artikel 10bis van het Verdrag van Parijs voor de bescherming van industriële eigendom en bescherming van niet-openbaargemaakte informatie over know-how.

De partijen verklaren dat de term "intellectuele, industriële en commerciële eigendom" in het Oekraïens wordt vertaald met "intelektualna vlasnist".

Art. 7N8. Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 102.

De partijen komen met het oog op de juiste uitlegging en toepassing van de Overeenkomst overeen dat onder de in artikel 102 van de Overeenkomst bedoelde "bijzonder dringende gevallen" wordt verstaan : gevallen van wezenlijke inbreuk op de Overeenkomst door één van de partijen. Wezenlijke inbreuk op de Overeenkomst houdt in :

a) afwijzing van de Overeenkomst die niet in overeenstemming is met de algemene regels van het volkenrecht, of;

b) schending van de essentiële elementen van de Overeenkomst als vermeld in artikel 2.

**Art. N9. Slotakte.**

De gevolmachtigden van :

Het Koninkrijk België,

Het Koninkrijk Denemarken,

De Bondsrepubliek Duitsland,

De Helleense Republiek,

Het Koninkrijk Spanje,

De Franse Republiek,

Ierland,

De Italiaanse Republiek,

Het Groothertogdom Luxemburg,  
Het Koninkrijk der Nederlanden,  
De Portugese Republiek,  
Het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,  
Verdragsluitende Partijen bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,  
het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en het  
Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, hierna de  
"Lid-Staten" te noemen, en van  
de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en de  
Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, hierna "de Gemeenschap" te noemen,  
enerzijds,

en de gevolmachtigden van de Oekraïne, anderzijds,  
bijeengekomen te Luxemburg, op veertien juni negentienhonderd vierennegentig, voor  
de ondertekening van de Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst, tussen de  
Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten, enerzijds, en de Republiek Wit-  
<Rusland>, anderzijds, hierna "Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst" te  
noemen, hebben de volgende teksten aangenomen :

De Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst, met bijlagen, en het volgende  
Protocol :

Protocol betreffende wederzijdse bijstand tussen de administratieve autoriteiten in  
douanezaken.

De gevolmachtigden van de Lid-Staten en van de Gemeenschap en de  
gevolmachtigden van de Oekraïne hebben de volgende gemeenschappelijke  
verklaringen aangenomen, die aan deze Slotakte zijn gehecht :

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 18 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 19 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 30 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 31 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende het begrip "zeggenschap" in artikel 32,  
onder b), en artikel 43 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 50 van de Overeenkomst.

Gemeenschappelijke verklaring betreffende artikel 102 van de Overeenkomst.

De gevolmachtigden van de Lid-Staten en van de Gemeenschap en de  
gevolmachtigden van de Oekraïne hebben tevens kennis genomen van de eenzijdige  
verklaring van de Franse Regering, die aan deze Slotakte is gehecht :

Eenzijdige verklaring van de Franse Regering betreffende de landen en gebieden  
overzee.

De gevolmachtigden van de Lid-Staten en van de Gemeenschap en de  
gevolmachtigden van de Oekraïne hebben tevens kennis genomen van de volgende  
briefwisseling, die aan deze Slotakte is gehecht :

Briefwisseling tussen de Gemeenschap en de Oekraïne met betrekking tot de vestiging  
van vennootschappen. Eenzijdige Verklaring van de Franse Regering.

De Franse Republiek merkt op dat de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst  
met de Oekraïne niet van toepassing is op de landen en gebieden overzee die uit  
hoofde van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap met de Europese  
Unie zijn geassocieerd.

#### [Art. N10. Lijst met de gebonden Staten.](#)

Staten Datum van de neerlegging van  
de bekrachtigingsoorkonde

Belgie 18 juli 1997  
Denemarken 14 december 1995  
Duitsland 6 mei 1997  
Frankrijk 26 februari 1997  
Griekenland 10 september 1996  
Ierland 24 mei 1996  
Italië 23 juli 1997  
Luxemburg 17 september 1996  
Nederland 20 november 1996  
Oekraïne 29 december 1995  
Portugal 14 juli 1997  
Spanje 19 juni 1995  
Verenigd Koninkrijk 4 juli 1995

**Art. N11. Inwerkingtreding.**

Deze overeenkomst is nog niet in werking getreden. De datum van inwerkingtreding zal later gepubliceerd worden.